

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2020/639,

12. mai 2020,

millega muudetakse rakendusmäärust (EL) 2019/947 visuaalse otsenähtavuse piires või väljaspool visuaalse otsenähtavuse piire toimuva käitamise standardstsenaariumide osas

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2018. aasta määrust (EL) 2018/1139, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühisnorme ja millega luuakse Euroopa Liidu Lennundusohutusamet ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 2111/2005, (EÜ) nr 1008/2008, (EL) nr 996/2010, (EL) nr 376/2014 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2014/30/EL ning 2014/53/EL ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 216/2008 ning (EÜ) nr 552/2004 ja nõukogu määrus (EMÜ) nr 3922/91, ⁽¹⁾ eriti selle artiklit 57,

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2019/947 ⁽²⁾ kohaselt peab mehitamata õhusõiduki süsteemi puhul järgima kõnealuse määrusega kehtestatud käitamislubades või standardstsenaariumis sätestatud käitamiskiiranguid.
- (2) Liikmesriikide kogemustest lähtudes on Euroopa Liidu Lennundusohutusamet (EASA) välja töötanud kaks standardset käitamisstenaariumi.
- (3) Standardstsenaarium 1 (edaspidi „STS-01“) hõlmab käitamist visuaalse otsenähtavuse piires (edaspidi „VLOS“) kuni 120 m kõrgusel kontrollitava maapinna-ala kohal asustatud piirkonnas, kasutades CE C5-klassi mehitamata õhusõiduki süsteemi.
- (4) Standardstsenaarium 2 (edaspidi „STS-02“) hõlmab käitamist, mida võib mehitamata õhusõidukiga sooritada väljaspool visuaalset otsenähtavust (edaspidi „BVLOS“), kaugpiloodist kuni kahe kilomeetri kaugusel õhuruumi vaatlejate juuresolekul, kuni 120 m kõrgusel kontrollitava maapinna-alal kohal hõredalt asustatud piirkonnas, kasutades CE C6-klassi mehitamata õhusõiduki süsteemi.
- (5) Nende standardstsenaariumide lisamiseks tuleks rakendusmäärust (EL) 2019/947 vastavalt muuta.
- (6) Kui mehitatud õhusõidukitega kokkupuute tõenäosus ei ole väike, võivad liikmesriigid sellistes piirkondades kindlaks määrata geograafilised piirkonnad, kus mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajatel ei ole võimalik õhusõidukeid käitada standardstsenaariumide alusel.
- (7) Tuleks kehtestada nõue seoses minimaalse üldpunktisummaga, mille kaugpiloot peab teooriaeksami edukaks sooritamiseks koguma.

⁽¹⁾ ELT L 212, 22.8.2018, lk 1.

⁽²⁾ Komisjoni 24. mai 2019. aasta rakendusmäärus (EL) 2019/947 mehitamata õhusõidukite käitamise normide ja menetluste kohta (ELT L 152, 11.6.2019, lk 45).

- (8) Selleks et parandada öösel käitatava mehitamata õhusõiduki nähtavust ja eelkõige selleks, et maapinnal viibival isikul oleks võimalik mehitamata õhusõidukit kergesti eristada mehitatud õhusõidukist, tuleks mehitamata õhusõidukil sisse lülitada roheline vilkuv tuli.
- (9) Standardstsenariumi alusel õhusõidukeid käitavate kaugpilootide praktiliste oskuste koolituse ja hindamise suhtes tuleks kohaldada täpselt määratletud eeskirju. Sellist koolitust ja hindamist peaks pakkuma pädeva asutuse poolt tunnustatud üksus või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja vastavalt käesolevas määruses sätestatud nõuetele.
- (10) Piiriülese käitamise puhul või juhul kui kerge mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja pädevustunnistuse omanik käitab mehitamata õhusõiduki süsteemi väljaspool registreerimisliikmesriiki, peaks käitamislükmesriik saama teavet kavandatava käitamise asukoha või asukohtade kohta.
- (11) EASA koostas rakenduseeskirjade eelnõu ja esitas selle koos arvamusega nr 05/2019 ⁽³⁾ vastavalt määruse (EL) 2018/1139 artikli 75 lõike 2 punktidele b ja c ning artikli 76 lõikele 1.
- (12) Käesoleva määrusega ettenähtud meetmed on kooskõlas määruse (EL) 2018/1139 artikli 127 kohaselt asutatud komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Rakendusmääruse (EL) 2019/947 muutmine

Komisjoni rakendusmäärust (EL) 2019/947 muudetakse järgmiselt:

1) artiklisse 2 lisatakse punktid 24–34:

- „24) „mehitamata õhusõiduki vaatleja“ – kaugpiloodi kõrval asuv isik, kes mehitamata õhusõiduki abivahenditeta visuaalse vaatluse teel aitab kaugpiloodil mehitada õhusõidukit hoida VLOS-režiimil ja seda ohutult juhtida;
- 25) „õhuruumi vaatleja“ – isik, kes abistab kaugpilooti, abivahenditeta visuaalselt vaadeldes õhuruumi, milles mehitamata õhusõidukit käitatakse, et avastada võimalik oht õhus;
- 26) „juhtimisüksus“ (CU) – määruse (EL) 2018/1139 artikli 3 punktis 32 määratletud mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseade või -süsteem, millega toetatakse mehitamata õhusõiduki juhtimist või jälgimist kõigis lennuetappides, välja arvatud mis tahes taristu, millega toetatakse juhtimis- ja kontrollisüsteemi (C2) ühendusteenust;
- 27) „C2 ühendusteenus“ – kolmanda isiku osutatav sideteenus, millega tagatakse mehitamata õhusõiduki ning juhtimisüksuse vaheline juhtimine ja kontroll;
- 28) „lennu geograafilised piirid“ – ajaliselt ja ruumiliselt kindlaksmääratud õhuruumimaht (mahud), milles mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kavatses süsteemi käitada lisa 5. liite punkti 6 alapunktis c kirjeldatud tavaprotseduuride kohaselt;
- 29) „lennu geograafiline piirkond“ – lennugeograafia projektsioon maapinnale;
- 30) „varumaht“ – lennugeograafiast väljaspool olev õhuruumimaht, milles kohaldatakse lisa 5. liite punkti 6 alapunktis d kirjeldatud hädaolukorra protseduure;
- 31) „varuala“ – varumahu projektsioon maapinnale;
- 32) „käitamismaht“ – lennugeograafia ja varumahu kombinatsioon;
- 33) „maapealne riskipuhver“ – piirkond maapinna kohal, mis ümbritseb käitamismahtu ja mis on kindlaks määratud selleks, et minimeerida ohtu kolmandatele isikutele maapinnal, kui mehitamata õhusõiduk väljub käitamismahust;

⁽³⁾ <https://www.easa.europa.eu/document-library/opinions>

- 34) „öö“ – aeg õhtuse päevalguse lõpu ja hommikuse päevalguse alguse vahel vastavalt komisjoni rakendusmäärusele (EL) nr 923/2012 (*).

(*) Komisjoni 26. septembri 2012. aasta rakendusmäärus (EL) nr 923/2012, millega kehtestatakse ühised lennureeglid ning aeronavigatsiooniteenuseid ja -protseduure käsitlevad käitamissätted ning muudetakse rakendusmäärust (EL) nr 1035/2011 ning määruseid (EÜ) nr 1265/2007, (EÜ) nr 1794/2006, (EÜ) nr 730/2006, (EÜ) nr 1033/2006 ja (EL) nr 255/2010 (ELT L 281, 13.10.2012, lk 1).“;

- 2) artikli 5 lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Kui mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja esitab registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele vastavalt lisa B osa punktile UAS.SPEC.020 teatise kõnealuse lisa 1. liites kindlaks määratud standardstsenaariumile vastava käitamise kohta, ei pea ta käitamisluba taotlema käesoleva artikli lõigete 1–4 kohaselt, vaid kohaldatakse artikli 12 lõikes 5 sätestatud menetlust. Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kasutab kõnealuse lisa 2. liites osutatud teatist.“;

- 3) artiklile 13 lisatakse lõige 4:

„4. Kui mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja, kellel on lisa punkti UAS.LUC.060 kohased õigused, kavatseb sooritada erikategooria käitamise, mis toimub osaliselt või täielikult muu liikmesriigi kui registreerimisliikmesriigi õhuruumis, esitab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kavandatava käitamise liikmesriigi pädevale asutusele järgmise teabe:

- a) lisa punkti UAS.LUC.050 kohaselt saadud heakskiitmise tingimuste koopia; ning
- b) kavandatud käitamise koht või kohad vastavalt käesoleva artikli lõike 1 punktile b.“;

- 4) artiklile 14 lisatakse lõige 9:

„9. Lisaks punktis 2 määratletud andmetele võivad liikmesriigid koguda mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajatelt täiendavat isikut tõendavat teavet.“;

- 5) artikli 15 lõike 1 punkt a asendatakse järgmisega:

„a) keelata mehitamata õhusõidukite süsteemide teatava või igasuguse käitamise, nõuda teatava või igasuguse käitamise puhul eritingimuste kohaldamist või eelnevat lennuluba.“;

- 6) artikkel 22 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 22

Ilma et see piiraks artikli 20 kohaldamist, võib avatud kategoorias käitada mehitamata õhusõidukite süsteeme, mis ei vasta komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/945 (*) lisa 1.–5. osa nõuetele, kaheaastasel üleminekuperioodil, mis algab üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumist, eeldusel et on täidetud järgmised tingimused:

- a) mehitamata õhusõidukit stardimassiga alla 500 g käitab lisa A osa punkti UAS.OPEN.020 alapunktis 1 sätestatud käitamistingimustel kaugpiloot, kelle puhul asjaomane liikmesriik on kindlaks määranud pädevustaseme;
- b) mehitamata õhusõidukit stardimassiga alla kahe kilogrammi käitatakse inimestest horisontaalselt vähemalt 50 m kaugusel ja kaugpiloodil on vähemalt lisa A osa punkti UAS.OPEN.030 alapunktis 2 sätestatuga võrdne pädevustase;
- c) mehitamata õhusõidukit stardimassiga alla 25 kg käitatakse punkti UAS.OPEN.040 alapunktides 1 ja 2 sätestatud käitamistingimustel ja kaugpiloodil on vähemalt lisa A osa punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktis b sätestatuga võrdne pädevustase.

(*) Komisjoni 12. märtsi 2019. aasta delegeeritud määrus (EL) 2019/945 mehitamata õhusõidukite süsteemide ja mehitamata õhusõidukite süsteemide kolmandate riikide käitajate kohta (ELT L 152, 11.6.2019, lk 1).“;

- 7) artikkel 23 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 23

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. juulist 2020.

2. Artikli 5 lõiget 5 ja punkti UAS.SPEC.050 alapunkti 1 alapunkti l kohaldatakse alates 2. detsembrist 2021.
3. Punkti UAS.OPEN.060 alapunkti 2 alapunkti g kohaldatakse alates 1. juulist 2022.
4. Ilma et see piiraks artikli 21 lõike 1 kohaldamist, võivad liikmesriigid kuni 2. detsembrini 2021 artikli 5 lõike 5 kohaselt aktsepteerida mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajate teatisi, tuginedes riiklikele standardtsenaariumidele, kui need vastavad lisa punkti UAS.SPEC.020 nõuetele.

Sellised teatised kaotavad kehtivuse alates 2. detsembrist 2023.

5. Artikli 15 lõiget 3 kohaldatakse alates 1. juulist 2021.“;
- 8) lisa asendatakse käesoleva määruse lisaga.

Artikkel 2

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 12. mai 2020

Komisjoni nimel
eesistuja
Ursula VON DER LEYEN

LISA

MEHITAMATA ÕHUSÕIDUKITE SÜSTEEMIDE KÄITAMINE AVATUD JA ERIKATEGOORIAS

A OSA

MEHITAMATA ÕHUSÕIDUKITE SÜSTEEMIDE KÄITAMINE AVATUD KATEGOORIAS

UAS.OPEN.010 Üldsätted

- 1) Mehitamata õhusõidukite süsteemide avatud kategoorias käitamine on käitamispääsude, kaugpiloodile esitatavate nõuete ja mehitamata õhusõiduki süsteemile esitatavate tehniliste nõuete alusel jagatud kolme alamkategooriasse: A1, A2 ja A3.
- 2) Kui mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamine hõlmab selle lendu alates maastiku looduslikust kõrgendikust või üle looduslike kõrgendikega maastiku, võib mehitamata õhusõidukit käitada kuni 120 meetri kõrgusel maapinna kõige lähemast punktist. Vahemaade mõõtmisel võetakse arvesse maastiku geograafilisi omadusi, näiteks tasandikke, künkaid ja mägesid.
- 3) Kui mehitamata õhusõidukit lennutatakse rohkem kui 105 meetri kõrgusest tehislikust takistusest horisontaalselt 50 meetri kaugusel, võib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise maksimumkõrgust suurendada takistuse eest vastutava üksuse nõudel kuni 15 meetrini üle takistuse kõrguse.
- 4) Erandina punktist 2 võib mehitamata purilennukit, mille maksimaalne stardimass (sh last) on alla kümne kilogrammi, lennutada rohkem kui 120 meetri kõrgusel maapinna kõige lähemast punktist, tingimusel et mehitamata purilennukit ei lennutata ühelgi hetkel kõrgemal kui 120 meetrit kaugpiloodi kohal.

UAS.OPEN.020 Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine A1-alamkategoorias

Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine A1-alamkategoorias peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:

- 1) punkti 5 alapunktis d osutatud mehitamata õhusõidukit juhitakse selliselt, et selle kaugpilood ei lennuta õhusõidukit üle inimrühmade ja eeldab põhjendatult, et ei lennata üle kõrvaliste isikute. Kõrvalistest isikutest ootamatu ülelennu korral vähendab mehitamata õhusõiduki kaugpilood ülelennu kestust nii palju kui võimalik;
- 2) punkti 5 alapunktides a, b ja c osutatud mehitamata õhusõidukit juhitakse selliselt, et selle kaugpilood võib lennata üle kõrvaliste isikute, aga mitte kunagi üle inimrühmade;
- 3) erandina artikli 4 lõike 1 punktist d võib mehitamata õhusõidukit aktiveeritud järgne-mulle-režiimil juhtida kuni 50 meetri kaugusel kaugpiloodist;
- 4) mehitamata õhusõidukit võib käitada kaugpilood, kes vastab järgmistele nõuetele:
  - a) ta on tutvunud mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja väljaantud juhistega;
  - b) ta on läbinud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 2. osas määratletud C1-klassi mehitamata õhusõidukit käsitleva veebipõhise koolituskursuse ja seejärel edukalt sooritanud liikmesriigi pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse korraldatud veebipõhise teooriaeksami ning kogunud vähemalt 75 % võimalikust punktisummast. Eksam koosneb 40 valikvastustega küsimusest, mis on asjakohaselt jaotatud järgmiste teemade vahel:
    - i) lennuohutus;
    - ii) õhuruumi piirangud;
    - iii) lennundusalased õigusaktid;
    - iv) inimvõimete piirid;
    - v) käitamisprotseduurid;
    - vi) üldteadmised mehitamata õhusõidukite süsteemide kohta;
    - vii) eraelu puutumatus ja andmekaitse;
    - viii) kindlustus;
    - ix) julgestus;

- 5) käitamine võib toimuda mehitamata õhusõidukiga,
- mille maksimaalne stardimass (sh last) on eraviisiliselt ehitatud mehitamata õhusõiduki süsteemi puhul alla 250 g ja maksimaalne käitamiskiirus alla 19 m/s või
  - mis vastab artikli 20 punkti a nõuetele;
  - mis kannab C0-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 1. osas või
  - mis kannab C1-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 2. osas, ning mille käitamisel kasutatakse aktiveeritud ja ajakohastatud otsese kaugidentimise süsteemi ning geopiirangute jälgimise funktsiooni.

UAS.OPEN.030 Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine A2-alamkategorias

Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine A2-alamkategorias peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:

- juhatakse nii, et mehitamata õhusõiduk ei lenda üle kõrvaliste isikute ja mehitamata õhusõiduki süsteemi käitatakse neist ohutul horisontaalsel kaugusel (vähemalt 30 meetrit); kaugpiloot võib ohutut horisontaalset kaugust kõrvalisest isikust vähendada kuni viie meetrini, käitades mehitamata õhusõidukit aktiveeritud väikese kiiruse režiimil ja pärast olukorra hindamist seoses järgmisega:
  - ilmastikutingimused,
  - mehitamata õhusõiduki jõudlus,
  - ülelennuala eraldatus;
- õhusõidukit käitab kaugpiloot, kes on tutvunud mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja väljaantud juhistega ja kellel on liikmesriigi pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse väljaantud kaugpiloodi pädevustunnistus. Kõnealuse tunnistuse saamiseks tuleb allpool esitatud järjekorras täita kõik järgmised tingimused:
  - veebipõhise koolitus on läbitud ja veebipõhise teooriaeksam on sooritatud vastavalt punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktile b;
  - punkti UAS.OPEN.040 alapunktides 1 ja 2 sätestatud A3-alamkategoria käitamistingimusi käsitlev iseseisev praktiline õpe on läbitud;
  - punktis b osutatud iseseisva praktilise õppe läbimisest on teatatud ning liikmesriigi pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse korraldatud täiendav teooriaeksam on sooritatud, kogudes vähemalt 75 % võimalikust punktisummast. Eksam koosneb vähemalt 30 valikvastustega küsimusest, mille eesmärk on hinnata kaugpiloodi teadmisi maapealse riski tehnilise ja käitamisalase maandamise kohta ning mis on asjakohaselt jaotatud järgmiste teemade vahel:
    - meteoroloogia;
    - mehitamata õhusõiduki süsteemi tehnilised võimalused;
    - maapealse riski tehniline ja käitamisalane maandamine;
- käitamine võib toimuda mehitamata õhusõidukiga, mis kannab C2-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 3. osas, ning mille käitamisel kasutatakse aktiveeritud ja ajakohastatud otsese kaugidentimise süsteemi ja geopiirangute jälgimise funktsiooni.

UAS.OPEN.040 Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine A3-alamkategorias

Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine A3-alamkategorias peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:

- õhusõidukit käitatakse piirkonnas, mille puhul kaugpiloot eeldab põhjendatult, et kogu mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise jooksul ei ohustata selle lennupiirkonnas kõrvalisi isikuid;
- õhusõidukit käitatakse elu-, kaubandus-, tööstus- ja puhkepiirkondadest ohutul horisontaalsel kaugusel (vähemalt 150 meetrit);
- õhusõidukit käitab kaugpiloot, kes on tutvunud mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja väljaantud juhistega, läbinud veebipõhise koolituse ja sooritanud veebipõhise teooriaeksami vastavalt punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktile b;

- 4) käitamine võib toimuda mehitamata õhusõidukiga,
  - a) mille maksimaalne stardimass (sh last) on eraviisiliselt ehitatud mehitamata õhusõiduki süsteemi puhul alla 25 kg või
  - b) mis vastab artikli 20 punkti b nõuetele;
  - c) mis kannab C2-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 3. osas, ning mille käitamisel kasutatakse aktiveeritud ja ajakohastatud otsese kaugidentimise süsteeme ja geopiirangute jälgimise funktsiooni või
  - d) mis kannab C3-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 4. osas, ning mille käitamisel kasutatakse aktiveeritud ja ajakohastatud otsese kaugidentimise süsteeme ja geopiirangute jälgimise funktsiooni või
  - e) mis kannab C4-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 5. osas.

UAS.OPEN.050 Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kohustused

Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja peab tegema kõike järgmist:

- 1) töötama välja käitamise liigile ja sellega kaasnevale riskile kohandatud käitamisprotseduurid;
- 2) tagama, et kahjulike raadiohäirete vältimiseks kasutatakse raadiospektrit igasuguse käitamise puhul tõhusalt ja et seda tõhusat kasutamist toetatakse;
- 3) määrama mehitamata õhusõiduki süsteemi iga lennu jaoks kaugpiloodi;
- 4) tagama, et kaugpiloodid ja kõik käitamist toetavaid ülesandeid täitvad töötajad oleksid tutvunud mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja väljaantud juhistega ning
  - a) et neil oleks oma ülesannete täitmiseks asjakohane pädevus mehitamata õhusõiduki süsteemi kavandatud käitamise alamkategorias vastavalt punktidele UAS.OPEN.020, UAS.OPEN.030 või UAS.OPEN.040, või et (muude töötajate kui kaugpilootide puhul) nad oleksid läbinud käitaja poolt väljatöötatud täiendõppekursuse;
  - b) et nad oleksid põhjalikult tutvunud mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja menetlusega;
  - c) et neile oleks antud mehitamata õhusõiduki süsteemi kavandatud käitamist käsitlev teave kõigi geograafiliste piirkondade kohta, mille käitamislükmesriik on avaldanud artikli 15 kohaselt;
- 5) ajakohastama teavet geopiirangute jälgimise süsteemis (kui seda kasutatakse kavandatud käitamiskohast tulenevalt);
- 6) käitades mehitamata õhusõidukit mõnes delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 1.–5. osas määratletud klassis tagama, et mehitamata õhusõiduki süsteemile
  - a) oleks lisatud asjakohane ELi vastavusdeklaratsioon, sealhulgas viide asjaomasele klassile ning
  - b) oleks kinnitatud asjakohane klassi identifitseerimismärgistus;
- 7) tagama mehitamata õhusõiduki süsteemi A2- või A3- alamkategorია käitamise korral, et kõik käitamispirkonnas viibivad asjaomased isikud oleksid riskidest teavitatud ja sõnaselgelt nõustunud osalema.

UAS.OPEN.060 Kaugpiloodi kohustused

- 1) Kaugpiloot peab enne mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise alustamist tegema järgmist:
  - a) omama mehitamata õhusõiduki süsteemi kavandatud käitamise alamkategorია nõuetekohast pädevust vastavalt punktidele UAS.OPEN.020, UAS.OPEN.030 või UAS.OPEN.040, et täita oma ülesandeid, ning kandma mehitamata õhusõiduki süsteemi käitades kaasas pädevust tõendavaid dokumente, välja arvatud punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 5 alapunktides a, b või c osutatud mehitamata õhusõidukit käitades;
  - b) hankima ajakohastatud teavet mehitamata õhusõiduki süsteemi kavandatud käitamise geograafilise piirkonna kohta, mille käitamislükmesriik on avaldanud artikli 15 kohaselt;
  - c) jälgima käitamiskeskkonda, kontrollima takistuste esinemist ning, välja arvatud punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 5 alapunktides a, b või c osutatud mehitamata õhusõidukit A1-alamkategorias käitades, kontrollima mistahes kõrvaliste isikute kohalolu;
  - d) tagama, et mehitamata õhusõiduki süsteem oleks valmis kavandatud lendu ohutult lõpetama ning, kui see on asjakohane, kontrollima, kas otsene kaugidentimine on aktiveeritud ja ajakohastatud;
  - e) kui mehitamata õhusõiduki süsteem veab täiendavat lasti, kontrollima, et selle mass ei ületaks ei tootja poolt ettenähtud maksimaalset stardimassi või mehitamata õhusõiduki süsteemi klassi puhul ettenähtud maksimaalse stardimassi piirangut.

- 2) Lennu ajal peab kaugpiloot tegema järgmist:
  - a) loobuma käitamisesülesannete täitmisest juhul, kui ta on psühhoaktiivsete ainete või alkoholi mõju all või kui ta ei suuda täita oma ülesandeid vigastuse, väsimuse, ravimite, haiguse tõttu või muudel põhjustel;
  - b) hoidma mehitamata õhusõidukit VLOS-režiimil ning säilitama põhjaliku visuaalse ülevaate mehitamata õhusõidukit ümbritsevast õhuruumist, et vältida mehitatud õhusõidukitega kokkupõrke ohtu. Kui käitamine ohustab teisi õhusõidukeid, inimesi, loomi, keskkonda või vara, peab kaugpiloot lennu lõpetama;
  - c) järgima artikli 15 kohaselt kindlaks määratud geograafiliste piirkondade käitamispiiranguid;
  - d) suutma säilitada mehitamata õhusõiduki üle kontrolli, välja arvatud ühendusekao korral või käitades mehitamata vabalennuõhusõidukit;
  - e) käitama mehitamata õhusõiduki süsteemi vastavalt tootja väljaantud juhiste, sealhulgas mistahes kohaldatavatele piirangutele;
  - f) täitma käitaja kehtestatud menetlusi, kui need on olemas;
  - g) öisel lennul tagama, et mehitamata õhusõidukil oleks sisse lülitatud roheline vilkuv tuli.
- 3) Lennu ajal ei tohi kaugpiloodid ega mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajad lennata selliste piirkondade lähedal või sellistes piirkondades, kus on käimas päästeoperatsioon, välja arvatud juhul, kui neil on selleks vastutavate päästetee-
nistuste luba.
- 4) Punkti 2 alapunkti b kohaldamisel võib kaugpilooti abistada mehitamata õhusõiduki vaatleja. Sellisel juhul tuleb kaugpiloodi ja mehitamata õhusõiduki vaatleja vahel luua selge ja tõhus sideühendus.

UAS.OPEN.070 Kaugpiloodi teoreetiliste teadmiste veebipõhise kontrolli tulemuste ning pädevustunnistuse kehtivusaeg ja kehtivus

- 1) Kaugpiloodi teoreetiliste teadmiste veebipõhine kontrolli tulemused, mida nõutakse punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktiga b ja punkti UAS.OPEN.040 alapunktiga 3 ning kaugpiloodi pädevustunnistus, mida nõutakse punkti UAS.OPEN.030 alapunktiga 2, kehtivad viis aastat.
- 2) Kaugpiloodi teoreetiliste teadmiste veebipõhise kontrolli tulemuste ning pädevustunnistuse uuendamiseks tuleb tunnistuse kehtivusajal:
  - a) tõendada pädevust vastavalt punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktile b või punkti UAS.OPEN.030 alapunktile 2; või
  - b) läbida pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse korraldatud täiendkoolitus, kus käsitletakse vastavalt kas punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktis b või punkti UAS.OPEN.030 alapunktis 2 määratletud teoreetilisi teadmisi.
- 3) Kaugpiloodi teoreetiliste teadmiste veebipõhise kontrolli tulemuste või pädevustunnistuse pikendamiseks selle kehtivuse lõppemise korral peavad kaugpiloodil olema täidetud punkti 2 alapunkti a nõuded.

B OSA

MEHITAMATA ÕHUSÕIDUKITE SÜSTEEMIDE KÄITAMINE ERIKATEGOORIAS

UAS.SPEC.010 Üldsätted

Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja esitab pädevale asutusele kavandatud käitamise riskihindamise vastavalt artiklile 11 või punkti UAS.SPEC.020 kohaldamisel teatise, välja arvatud juhul, kui käitajal on käesoleva lisa C osa kohane kerge mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja pädevustunnistus (pädevustunnistus), mis hõlmab nõuetekohaseid õigusi. Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja hindab korrapäraselt võetud leevendusmeetmete asjakohasust ja vajaduse korral ajakohastab neid.

UAS.SPEC.020 Käitamisteatis

- 1) Vastavalt artiklile 5 võib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja esitada registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele punktide UAS.SPEC.30 ja UAS.SPEC.40 alternatiivina käesoleva lisa 1. liites määratletud standardstsenaariumile vastava käitamisteatise järgmistel juhtudel:
  - a) kui käitamine toimub mehitamata õhusõidukiga,
    - i) mille suurim põhimõõde VLOS-režiimil kontrollitava maapinna-ala kohal, välja arvatud inimrühmade kohal, on kuni 3 m;

- ii) mille suurim põhimõõde VLOS-režiimil, välja arvatud inimrühmade kohal, on kuni 1 m;
  - iii) mille suurim põhimõõde BVLOS-režiimil hajaasustusega alade kohal on kuni üks meeter;
  - iv) mille suurim põhimõõde BVLOS-režiimil kontrollitava maapinna-ala kohal on kuni kolm meetrit;
- b) kui käitamine toimub madalamal kui 120 m maapinna kõige lähemast punktist ning:
- i) mittekontrollitavas õhuruumis (F- või G-klass), välja arvatud juhul, kui liikmesriigid on mehitamata õhusõidukite süsteemide geograafiliste piirkondade kaudu kehtestanud teistsugused piirangud piirkondades, kus mehitatud õhusõidukitega kokkupuute tõenäosus ei ole väike, või
  - ii) kontrollitavas õhuruumis vastavalt käitamispirkonnas kehtestatud korrale, et oleks tagatud mehitatud õhusõidukitega kokkupuute väike tõenäosus.
- 2) Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja teatis sisaldab järgmist:
- a) käitajat käsitlev haldusteave;
  - b) kinnitus selle kohta, et käitamine vastab alapunktis 1 sätestatud käitamisnõudele ja lisa 1. liites määratletud standardstsenaariumile;
  - c) mehitamata õhusõiduki käitaja kohustus järgida käitamise ohutuse tagamiseks nõutavaid asjakohaseid leevendusmeetmeid, sealhulgas seonduvaid juhiseid käitamise, mehitamata õhusõiduki konstruktsiooni ja asjaomaste töötajate pädevuse kohta;
  - d) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kinnitus selle kohta, et kui see on liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt nõutav, kohaldatakse kõikide teatise kohaselt tehtud lendude puhul asjakohast kindlustuskaitset.
- 3) Kui pädev asutus on teatise kätte saanud, kontrollib ta, et see sisaldaks kõiki alapunktis 2 loetletud elemente ning kinnitab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajale põhjendamatu viivitusega teatise kättesaamist ja täielikkust.
- 4) Pärast kättesaamise ja täielikkuse kinnituse saamist võib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja alustada käitamist.
- 5) Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajad teatavad pädevale asutusele viivitamata mistahes muudatustest esitatud käitamisteatise sisalduvas teabes.
- 6) Teatist ei pea esitama sellised mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajad, kellele on käesoleva lisa C osa kohaselt välja antud nõuetekohaste õigustega pädevustunnistus.

UAS.SPEC.030 Käitamisloa taotlus

- 1) Enne mehitamata õhusõiduki süsteemi erikategoorias käitamise alustamist peab käitaja taotlema registreerimisliikmesriigi pädevalt asutuselt käitamisloa, välja arvatud järgmistel juhtudel:
- a) punkti UAS.SPEC.020 kohaldamisel või
  - b) kui mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajale on käesoleva lisa C osa kohaselt välja antud nõuetekohaste õigustega pädevustunnistus.
- 2) Kui käitamisloas sätestatud käitamine või leevendusmeetmed on märkimisväärselt muutunud, esitab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja käitamisloa ajakohastamise taotluse.
- 3) Käitamisloa taotlus põhineb artiklis 11 osutatud riskihindamisel ning peab lisaks sisaldama ka järgmist teavet:
- a) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja registreerimisnumber;
  - b) vastutava juhi nimi või füüsilise isiku puhul mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja nimi;
  - c) käitamise riskihindamine;
  - d) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kavandatud leevendusmeetmete loetelu, mis sisaldab piisavalt teavet, et pädev asutus saaks hinnata, kas riskide maandamiseks võetavad meetmed on asjakohased;
  - e) käitamise käsiraamat, kui seda nõuab käitamise risk ja keerukus;
  - f) kinnitus selle kohta, et kui see on liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt nõutav, on mehitamata õhusõiduki süsteemil selle käitamist alustades asjakohane kindlustuskaitse.

UAS.SPEC.040 Käitamisloa väljaandmine

- 1) Punkti UAS.SPEC.030 kohase taotluse saamisel annab pädev asutus põhjendamatu viivitusega välja artikli 12 kohase käitamisloa, kui ta leiab, et käitamine vastab järgmistele tingimustele:
  - a) kogu punkti UAS.SPEC.030 alapunkti 3 kohane teave on esitatud;
  - b) on kehtestatud menetlus käitamise kooskõlastamiseks õhuruumi asjaomase teenuseosutajaga, kui kogu käitamine või selle osa peab toimuma kontrollitavas õhuruumis.
- 2) Vastavalt artiklile 12 määrab pädev asutus käitamisloas kindlaks loa täpse kohaldamisala.

UAS.SPEC.050 Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kohustused

- 1) Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja peab tegema kõike järgmist:
  - a) kehtestama menetlused ja piirangud, mis on kohandatud kavandatud käitamise liigile ja käitamisega kaasnevale riskile, sealhulgas:
    - i) käitamisprotseduurid käitamise ohutuse tagamiseks;
    - ii) menetlused, millega tagatakse kavandatud käitamisel käitamispiirkonna suhtes kohaldatavate turvanõuete täitmine;
    - iii) ebaseadusliku sekkumise ja loata juurdepääsu vastased meetmed;
    - iv) menetlused, millega tagatakse kogu käitamise ajal määruse (EL) 2016/679 (füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta) järgimine. Eelkõige hindab käitaja andmekaitsealast mõju, kui seda nõuab riiklik andmekaitseasutus määruse (EL) 2016/679 artikli 35 kohaldamisel;
    - v) suunised käitaja kaugpilootidele, et kavandada mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamist viisil, mis tekitab inimestele ja loomadele võimalikult vähe häiringuid, sealhulgas müra ja muid heitega seotud häiringuid.
  - b) määrama iga lennu korral kaugpiloodi või autonoomse käitamise korral tagama, et lennu kõigis etappides oleksid eelkõige punkti UAS.SPEC.060 alapunktides 2 ja 3 määratletud kohustused ja ülesanded nõuetekohaselt jaotatud vastavalt alapunkti a kohaselt kehtestatud menetlustele;
  - c) tagama, et kahjulike radiohäirete vältimiseks kasutataks raadiospektrit igasuguse käitamise puhul tõhusalt ja et seda tõhusat kasutamist toetatakse;
  - d) tagama, et kaugpiloodid vastaksid enne, kui nad käitamist alustavad, kõigile järgmistele tingimustele:
    - i) nad on pädevad täitma oma ülesandeid vastavalt kohaldatavale koolitusele, mis on kindlaks määratud käitamisloas või punkti UAS.SPEC.020 kohaldamisel 1. liites esitatud asjakohases standardstsenariumis kindlaksmääratud tingimustes ja piirangutes või pädevustunnistuses;
    - ii) nad on osalenud pädevuspõhisel kaugpiloodikoolitusel, mis hõlmab artikli 8 lõikes 2 sätestatud oskusi;
    - iii) nad on osalenud käitamisloas kindlaks määratud kaugpiloodikoolitusel; sellist luba nõudva käitamise puhul korraldatakse koolitus koostöös pädeva asutuse määratud üksusega;
    - iv) nad on osalenud kaugpiloodikoolitusel teatist nõudva käitamise puhul, mis toimub vastavalt standardstsenariumis kindlaksmääratud riskimaandamismeetmetele;
    - v) neid on teavitatud mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja käitamise käsiraamatust, kui seda nõuab riskihindamine, ja alapunkti a kohaselt kehtestatud menetlustest;
    - vi) nad hangivad ajakohastatud teavet kavandatud käitamise kõigi geograafiliste piirkondade kohta, mis on kindlaks määratud artikli 15 kohaselt;
  - e) tagama, et mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisega seotud kohustuste täitmise eest vastutavad töötajad, välja arvatud kaugpiloot ise, vastaksid kõigile järgmistele tingimustele:
    - i) nad on läbinud käitaja poolt väljatöötatud töökohal koolitamise kursuse;
    - ii) neid on teavitatud mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja käitamise käsiraamatust, kui seda nõuab riskihindamine, ja alapunkti a kohaselt kehtestatud menetlustest;
    - iii) nad on hankinud ajakohastatud teavet kavandatud käitamise kõigi geograafiliste piirkondade kohta, mis on kindlaks määratud artikli 15 kohaselt;
  - f) lähtuma igasuguse käitamise korral teatist kindlaks määratud või käitamisloas sätestatud piirangutest, tingimustest ja riskimaandamismeetmetest;

- g) pidama ja säilitama ajakohastatud arvestust järgmise kohta:
- i) kõik asjakohased kvalifikatsioonid ja koolituskursused, mille kaugpiloot ja teised mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamisega seotud ülesannete eest vastutavad töötajad ning hoolduspersonal on läbinud, vähemalt kolme aasta jooksul pärast seda, kui kõnealused isikud on töösuhte organisatsiooniga lõpetanud või vahetanud organisatsioonis ametikohta;
  - ii) mehitamata õhusõiduki süsteemile tehtud hooldustööd, vähemalt kolme aasta jooksul;
  - iii) teave mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamise kohta, sealhulgas kõik ebatavalised tehnilised või käitamiselalased juhtumid ja muud deklaratsioonis või käitamisloas nõutud andmed, vähemalt kolme aasta jooksul;
- h) kasutama sellist mehitamata õhusõiduki süsteemi, mille konstrueerimisel on silmas peetud vähemalt seda, et mehitamata õhusõiduki süsteem ei välju võimaliku rikke korral selle käitamiseks ette nähtud õhuruumi piiridest ega põhjusta surmajuhtumit. Lisaks peavad inimene-masin kasutajaliidesed olema sellised, et need minimeeriksid piloodi vea riski ega põhjustaks liigset väsimust;
- i) hoidma mehitamata õhusõiduki süsteemi ohutuks käitamiseks sobivas seisundis, tehes järgmist:
- i) koostama vähemalt hooldusjuhendi ning värbama nõuetekohaselt koolitatud ja kvalifitseeritud hoolduspersonali ning
  - ii) järgima vajaduse korral punkti UAS.SPEC.100;
  - iii) kasutama mehitamata õhusõidukit, mis on konstrueeritud nii, et see tekitaks võimalikult vähe müra- ja muid heiteid, võttes arvesse kavandatud käitamise liiki ja geograafilisi piirkondi, kus õhusõidukite müra ja muud heited probleeme tekitavad.
- j) koostama iga lennu jaoks määratud kaugpilootide nimekirja ja seda ajakohastama;
- k) koostama käitaja poolt hooldustööde tegemiseks tööle võetud hooldustöötajate nimekirja ja seda ajakohastama; ning
- l) tagama, et igale mehitamata õhusõidukile oleks paigaldatud:
- i) vähemalt üks roheline vilkuv tuli mehitamata õhusõiduki öise nähtavuse tagamiseks ning
  - ii) aktiveeritud ja ajakohastatud kaugidentimissüsteem.

UAS.SPEC.060 Kaugpiloodi kohustused

- 1) Kaugpiloot peab tegema järgmist:
- a) loobuma käitamisülesannete täitmisest juhul, kui ta on psühhoaktiivsete ainete või alkoholi mõju all või kui ta ei suuda täita oma ülesandeid vigastuse, väsimuse, ravimite, haiguse tõttu või muudel põhjustel;
  - b) omama käitamisloas, 1. liite kohases standardstsenaariumis või pädevustunnistuses kindlaks määratud nõuetekohast kaugpiloodipädevust ning kandma mehitamata õhusõiduki süsteemi käitades kaasas pädevust tõendavaid dokumente;
  - c) olema tutvunud mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja väljaantud juhistega.
- 2) Enne mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise alustamist peab kaugpiloot tegema kõike järgmist:
- a) hankima ajakohastatud teavet kavandatud käitamise kõigi geograafiliste piirkondade kohta, mis on kindlaks määratud artikli 15 kohaselt;
  - b) tagama, et käitamis keskkond sobib kokku lubatud või teatatud piirangute ja tingimustega;
  - c) tagama, et mehitamata õhusõiduki süsteem oleks valmis kavandatud lendu ohutult lõpetama ning, kui see on asjakohane, kontrollima, kas otsene kaugidentimine on aktiveeritud ja ajakohastatud;
  - d) tagama, et käitamist käsitlev teave oleks tehtud kättesaadavaks asjaomasele lennuliiklusteeninduse (ATS) üksusele, teistele õhuruumi kasutajatele ja asjaomastele sidusrühmadele, nagu on nõutud käitamisloas või liikmesriigi poolt artikli 15 kohaselt avaldatud tingimustes, mis käsitlevad geograafilist käitamispiirkonda.
- 3) Lennu ajal peab kaugpiloot tegema järgmist:
- a) järgima lubatud või teatatud piiranguid ja tingimusi;
  - b) vältima igasugust mehitatud õhusõidukitega kokkupõrke ohtu ja lõpetama lennu, kui selle jätkamine võib ohustada teisi õhusõidukeid, inimesi, loomi, keskkonda või vara;

- c) järgima artikli 15 kohaselt kindlaks määratud geograafiliste piirkondade käitamispääsude;
- d) järgima käitaja menetlusi;
- e) mitte lendama selliste piirkondade lähedal või sellistes piirkondades, kus on käimas päästeoperatsioon, välja arvatud juhul, kui tal on selleks vastutavate päästeteenistuste luba.

UAS.SPEC.070 Käitamisluba üleantavus

Käitamisluba ei ole üleantav.

UAS.SPEC.080 Käitamisluba kehtivusaeg ja kehtivus

- 1) Pädev asutus määrab loa kindlaks käitamisluba kehtivusaega.
- 2) Olenemata lõikest 1 kehtib käitamisluba seni, kuni mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja täidab käesoleva määruse asjakohaseid nõudeid ja käitamisluba kindlaks määratud tingimusi.
- 3) Käitamisluba kehtetuks tunnistamise või sellest loobumise korral esitab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja digivormis kinnituse, mis tuleb viivitamata edastada pädevale asutusele.

UAS.SPEC.085 Käitamisteatise kehtivusaeg ja kehtivus

Käitamisteatis kehtib kuni kaks aastat. Teatist ei loeta enam täielikuks punkti UAS.SPEC.020 alapunkti 4 tähenduses, kui:

- 1) pädev asutus on mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja üle tehtava järelevalve käigus leidnud, et mehitamata õhusõiduki süsteemi ei käitata käitamisteatise kohaselt;
- 2) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise tingimused on muutunud sel määral, et käitamisteatis ei vasta enam käesoleva määruse kohaldatavatele nõuetele;
- 3) pädevale asutusele ei anta juurdepääsu vastavalt punktile UAS.SPEC.090.

UAS.SPEC.090 Juurdepääs

Käesoleva määruse täitmise tõendamiseks annab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja pädevalt asutuselt nõuetekohase loa saanud isikule juurdepääsu kõikidele tema tegevusega seotud rajatistele, mehitamata õhusõidukite süsteemidele, dokumentidele, salvestistele, andmetele, menetlustele ja mis tahes muudele tema tegevusega seotud materjalidele, mille suhtes kohaldatakse käitamisluba või käitamisteatist, olenemata sellest, kas tema tegevus on lepingu alusel või alltöövõtu korras üle antud muule organisatsioonile või mitte.

UAS.SPEC.100 Sertifitseeritud seadmete ja sertifitseeritud mehitamata õhusõidukite kasutamine

- 1) Kui mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisel kasutatakse mehitamata õhusõidukit, mille kohta on välja antud lennukõlblikkussertifikaat või piiratud lennukõlblikkussertifikaat, või sertifitseeritud seadmeid, registreerib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja käitamise- või tööaja kas vastavalt sertifitseeritud seadmete suhtes kohaldatavatele juhenditele ja menetlustele või organisatsiooni heakskiidule või loale.
- 2) Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja järgib mehitamata õhusõiduki või seadme sertifikaadis osutatud juhendeid ning täidab ka ameti poolt välja antud lennukõlblikkus- või käitamiseeskirju.

C OSA

KERGE MEHITAMATA ÕHUSÕIDUKI SÜSTEEMI KÄITAJA PÄDEVUSTUNNISTUS (PÄDEVUSTUNNISTUS)

UAS.LUC.010 Pädevustunnistuse üldnõuded

- 1) Käesoleva osa alusel võib pädevustunnistust taotleda juriidiline isik.

- 2) Pädevustunnistuse saamiseks või olemasoleva pädevustunnistuse muutmiseks esitatakse pädevale asutusele taotlus, mis peab sisaldama kogu järgmist teavet:
  - a) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja juhtimissüsteemi kirjeldus, sealhulgas organisatsiooni struktuur ja ohutusjuhtimise süsteem;
  - b) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja vastutava(te) töötaja(te), sealhulgas mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamise lubade eest vastutava(te) isiku(te) nimi (nimed);
  - c) kinnitus selle kohta, et taotleja on kontrollinud kõiki pädevale asutusele esitatud dokumente ja et need on kooskõlas kohaldatavate nõuetega.
- 3) Kui käesoleva osa nõuded on täidetud, võib pädevustunnistuse omanikule anda punkti UAS.LUC.060 kohased õigused.

UAS.LUC.020 Pädevustunnistuse omaniku kohustused

Pädevustunnistuse omanik peab tegema järgmist:

- 1) täitma punkti UAS.SPEC.050 ja UAS.SPEC.060 nõudeid;
- 2) järgima heakskiitmise tingimustes kindlaksmääratud kohaldamisala ja õigusi;
- 3) kehtestama kontrollisüsteemi kogu käitamise üle, mis toimub talle välja antud pädevustunnistuse kohaselt, ja seda süsteemi haldama;
- 4) koostama kavandatud käitamise riskihindamise vastavalt artiklile 11, välja arvatud sellise käitamise puhul, milleks vastavalt punktile UAS.SPEC.020 piisab käitamisteisest;
- 5) säilitama punktis UAS.LUC.060 kindlaksmääratud õigusi kasutades toimunud käitamise puhul kirjeid (kaitstes neid kahjustumise, muutmise ja varguse eest vähemalt kolme aasta jooksul) järgmise kohta:
  - a) käitamise riskihindamine, kui see on nõutav alapunktiga 4, ja seda täiendavad dokumendid;
  - b) võetud riskimaandamismeetmed ning
  - c) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamises, nõuete täitmise kontrollimises ja ohutusjuhtimises osalevate töötajate kvalifikatsioon ja kogemused;
- 6) säilitama alapunkti 5 alapunktis c osutatud personalidokumente niikaua, kui isik töötab organisatsiooni heaks, ja kolm aastat pärast seda, kui isik on organisatsioonist lahkunud.

UAS.LUC.030 Ohutusjuhtimise süsteem

- 1) Pädevustunnistust taotlev mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kehtestab ohutusjuhtimise süsteemi, mis vastab organisatsiooni suurusele, selle tegevuse iseloomule ja keerukusele, võttes arvesse tegevusega seotud ohte ja kaasnevaid riske, ning rakendab ja haldab seda.
- 2) Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja peab tegema kõike järgmist:
  - a) nimetama vastutava juhi, kes on volitatud tagama, et organisatsiooni kogu tegevuse puhul järgitaks kohaldatavaid standardeid ja et organisatsioon täidaks järjepidevalt juhtimissüsteemi nõudeid ning punktis UAS.LUC.040 osutatud pädevustunnistuse käsiraamatus kindlaksmääratud menetlusi;
  - b) kindlaks määrama selged vastutus- ja aruandluspiirid kogu organisatsioonis;
  - c) kehtestama ohutuspoliitika ja sellega seotud asjakohased ohutuseesmärgid ning neid täitma;
  - d) määrama ohutuspoliitika elluviimise eest vastutavad peamised ohutustöötajad;
  - e) kehtestama ohutusriski juhtimise protsessi ja seda järgima, sealhulgas välja selgitama mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja tegevusega seotud ohutusriskid ning neid hindama, ja juhtima nendega seotud riske, sealhulgas võtma meetmeid nende riskide leevendamiseks ning meetme tõhususe kontrollimiseks;
  - f) edendama organisatsioonis ohutust, tehes selleks järgmist:
    - i) koolitades ja harides;
    - ii) vahetades teavet;

- g) dokumenteerima kõik ohutusjuhtimise süsteemi põhiprotsessid, et tutvustada töötajatele nende kohustusi ja kõnealuse dokumentatsiooni muutmise menetlust; põhiprotsessid hõlmavad järgmist:
- i) ohutusaruannete koostamine ja sisejuurdluste korraldamine;
  - ii) käitamise kontroll;
  - iii) ohutusalane teabevahetus;
  - iv) koolituste ja ohutuse edendamine;
  - v) nõuete täitmise kontroll;
  - vi) ohutusrisiki juhtimine;
  - vii) muudatuste juhtimine;
  - viii) organisatsioonidevaheline liides;
  - ix) allhankijate ja partnerite kasutamine;
- h) nägema ette sõltumatu funktsiooni käesoleva määruse asjakohaste nõuete järgimise ja selle piisavuse kontrollimiseks, sealhulgas vastutavale juhile puudusi käsitleva tagasiside andmise süsteemi, et tagada vajalike parandusmeetmete tõhus rakendamine;
- i) nägema ette funktsiooni, millega tagatakse, et alltöövõtjate poolt tarnitud teenustele või toodetele omaseid ohutusriske hinnatakse ja maandatakse käitaja ohutusjuhtimise süsteemi kaudu.
- 3) Kui organisatsioonil on muid määruse (EL) 2018/1139 kohaldamisalasse kuuluvaid organisatsiooni sertifikaate, võib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja ohutusjuhtimise süsteemi ühendada ohutusjuhtimissüsteemiga, mis on ette nähtud iga sellise lisasertifikaadiga/-sertifikaatidega.

UAS.LUC.040 Pädevustunnistuse käsiraamat

- 1) Pädevustunnistuse omanik esitab pädevale asutusele pädevustunnistuse käsiraamatu, milles kirjeldatakse otse või ristviidetena pädevustunnistus omaniku organisatsiooni, asjakohaseid menetlusi ja tehtud toiminguid.
- 2) Käsiraamat peab sisaldama vastutava juhi allkirjastatud kinnitust, et organisatsioon lähtub oma töös alati käesolevast määrusest ning heakskiidetud pädevustunnistuse käsiraamatust. Kui vastutav juht ei ole organisatsiooni peadirektor, kirjutab sellele kinnitusele alla ka organisatsiooni peadirektor.
- 3) Kui mõnda tegevust viib läbi partnerorganisatsioon või alltöövõtjad, lisab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja pädevustunnistuse käsiraamatusse menetlused selle kohta, kuidas pädevustunnistuse omanik suhtleb nende partnerorganisatsioonide või alltöövõtjatega.
- 4) Pädevustunnistuse käsiraamatut tuleb muuta vastavalt vajadusele, et säilitada pädevustunnistuse omaniku organisatsiooni ajakohastatud kirjeldus; muudatuste koopiad esitatakse pädevale asutusele.
- 5) Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja jagab pädevustunnistuse käsiraamatu asjakohased osad kõikidele oma töötajatele vastavalt nende ülesannetele ja kohustustele.

UAS.LUC.050 Pädevustunnistuse omaniku heakskiitmise tingimused

- 1) Pädev asutus annab pädevustunnistuse välja pärast seda, kui ta on veendunud, et mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja vastab punktides UAS.LUC.020, UT.LUC.030 ja UAS.LUC.040 esitatud nõuetele.
- 2) Pädevustunnistus peab sisaldama järgmist:
  - a) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja identimisandmed;
  - b) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja õigused;
  - c) lubatud käitamisviis(id);
  - d) vajaduse korral ala, piirkond või õhuruumi klass, kus käitamine on lubatud;

- e) võimalikud eripiirangud või -tingimused, kui neid kohaldatakse.

UAS.LUC.060 Pädevustunnistuse omaniku õigused

Kui pädev asutus on esitatud dokumentidega rahul, teeb ta järgmist:

- 1) määrab kindlaks mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajale pädevustunnistuses antud õiguse tingimused ning
- 2) võib anda pädevustunnistuse omanikule heakskiitmise tingimuste raames õiguse lubada mehitamata õhusõiduki süsteemi käitada ilma:
  - a) käitamistestatist esitamata;
  - b) käitamisluba taotlemata.

UAS.LUC.070 Pädevustunnistuse juhtimissüsteemi muudatused

Pärast pädevustunnistuse väljaandmist vajavad pädeva asutuse eelnevat heakskiitu järgmised muudatused:

- 1) kõik muudatused mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja heakskiitmise tingimustes;
- 2) kõik olulised muudatused pädevustunnistuse omaniku ohutusjuhtimise süsteemi elementides vastavalt punktile UAS.LUC.030.

UAS.LUC.075 Pädevustunnistuse üleantavus

Pädevustunnistus ei ole üleantav, välja arvatud organisatsiooni omandiõiguse muutumise korral, mille on heaks kiitnud pädev asutus vastavalt punktile UAS.LUC.070.

UAS.LUC.080 Pädevustunnistuse kehtivusaeg ja kehtivus

- 1) Pädevustunnistus antakse välja määramata ajaks. Pädevustunnistuse kehtivuse tingimused on järgmised:
  - a) Pädevustunnistuse omanik täidab jätkuvalt käesoleva määruse ja pädevustunnistuse väljaandnud liikmesriigi asjakohaseid nõudeid ning
  - b) pädevustunnistusest ei ole loobunud ning seda ei ole kehtetuks tunnistatud.
- 2) Pädevustunnistuse kehtetuks tunnistamise või sellest loobumise korral esitab pädevustunnistuse omanik digivormis kinnituse, mis tuleb viivitamata edastada pädevale asutusele.

UAS.LUC.090 Juurdepääs

Käesoleva määruse nõuete täitmise tõendamiseks annab pädevustunnistuse omanik pädevalt asutuselt asjakohase loa saanud isikule juurdepääsu kõikidele tema tegevusega seotud rajatistele, mehitamata õhusõidukite süsteemidele, dokumentidele, salvestistele, andmetele, menetlustele ja mis tahes muudele tema tegevusega seotud materjalidele, mille suhtes kohaldatakse sertifitseerimist, käitamisluba või käitamistestatist, olenemata sellest, kas tema tegevus on lepingu alusel või alltöövõtu korras üle antud muule organisatsioonile.

—

1. Liide,

milles käsitletakse teatist toetavaid standardstsenaariume

I PEATÜKK

– STS-01 – VLOS kontrollitava maapinna-ala kohal asustatud piirkonnas

UAS.STS-01.010 Üldsätted

- 1) Lennu ajal võib mehitamata õhusõidukit käitada kuni 120 meetri kõrgusel maapinna kõige lähemast punktist. Vahemaade mõõtmisel võetakse arvesse maastiku geograafilisi omadusi, näiteks tasandikke, künkaid ja mägesid.
- 2) Kui mehitamata õhusõidukit lennutatakse rohkem kui 105 meetri kõrgusest tehislikust takistusest horisontaalselt 50 meetri kaugusel, võib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise maksimumkõrgust suurendada takistuse eest vastutava üksuse nõudel kuni 15 meetrini üle takistuse kõrguse.
- 3) Käitamismahu suurim kõrgus ei tohi ületada 30 meetrit punktides 1 ja 2 lubatud suurimast kõrgusest.
- 4) Lennu ajal ei tohi mehitamata õhusõidukiga vedada ohtlikke kaupu.

UAS.STS-01.020 Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine STS-01-alamkategorias

- 1) Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine STS-01-alamkategorias peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:
  - a) see toimub kogu aeg VLOS-režiimil hoitava mehitamata õhusõidukiga;
  - b) see toimub vastavalt punkti UAS.STS-01.030 alapunktis 1 osutatud käitamise käsiraamatule;
  - c) see toimub kontrollitava maapinna-ala kohal, mis hõlmab järgmist:
    - i) ankurdamata mehitamata õhusõiduki käitamisel:
      - A) lennu geograafiline piirkond;
      - B) varuala, mille välispiir(id) ulatuvad vähemalt kümme meetrit üle lennu geograafilise piirkonna piiri(de) ning
      - C) maapealne riskipuhver, mis hõlmab vahemaad üle varuala välispiiri(de) vastavalt vähemalt järgmistele parameetritele:

Maksimaalne kõrgus maapinnast	Maapealse riskipuhvriga kaetav minimaalne vahemaa ankurdamata mehitamata õhusõiduki puhul	
	maksimaalse stardimassiga kuni kümme kilogrammi	maksimaalse stardimassiga üle kümne kilogrammi
30 m	10 m	20 m
60 m	15 m	30 m
90 m	20 m	45 m
120 m	25 m	60 m

- ii) ankurdatud mehitamata õhusõiduki käitamisel raadius, mis võrdub ankrukinnituse pikkusega pluss viis meetrit ja mille algus asub punktis, kus kinnitus on maapinna kohale kinnitatud.
- d) see toimub ankurdamata mehitamata õhusõiduki puhul teekonnakiirusega alla viie meetri sekundis;
- e) õhusõidukit käitab kaugpiloot, kes vastab järgmistele nõuetele:
  - i) omab käesoleva peatüki A liite kohast kaugpiloodi teoreetiliste teadmiste tunnustust, mis on ette nähtud käitamiseks standardstsenaariumide alusel;

- ii) omab käesoleva peatüki A liite kohast STS-01-alamkategoriat praktiliste oskuste koolituse läbimise tunnistust, mille on välja andnud:
    - A) üksus, mis on kinnitanud vastavust 3. liite nõuetele ja mida tunnustab liikmesriigi pädev asutus; või
    - B) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja, kes on registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele kinnitanud vastavust STS-01-alamkategoriale ja kinnitanud vastavust 3. liite nõuetele ning
  - f) käitamine toimub mehitamata õhusõidukiga, mis kannab C5-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 16. osas, ning mille käitamisel kasutatakse aktiveeritud ja ajakohastatud otsese kaugidentimise süsteemi.
- 2) Kaugpiloot saab standardstsenaariumide alusel käitamiseks vajalike teoreetiliste teadmiste tunnistuse pärast seda, kui:
    - a) ta on läbinud veebipõhise koolituse ja sooritanud veebipõhise teooriaeksami vastavalt punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktile b ning
    - b) ta on sooritanud käesoleva peatüki A liite kohase täiendava teooriaeksami, mille on korraldanud liikmesriigi pädev asutus või selle poolt määratud üksus.
  - 3) Kõnealune tunnistus kehtib viis aastat. Tunnistuse uuendamiseks selle kehtivusajal tuleb täita üks järgmistest tingimustest:
    - a) tõendada pädevust vastavalt alapunktile 2;
    - b) läbida pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse korraldatud täiendkoolitus, kus käsitletakse alapunktis 2 määratletud teoreetilisi teadmisi.
  - 4) Tunnistuse pikendamiseks selle kehtivuse lõppemise korral peab kaugpiloot täitma alapunkti 2 nõuded.

UAS.STS-01.030 Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kohustused

Lisaks punktis UAS.SPEC.050 määratletud kohustustele peab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja tegema järgmist:

- 1) koostama käitamise käsiraamatu, mis sisaldab 5. liites kindlaks määratud elemente;
- 2) kindlaks määrama kavandatud käitamise mahu ja maapealse riskipuhvri, sealhulgas kontrollitava maapinna-ala, mis hõlmab nii mahu kui ka puhvri projektsiooni maapinnale;
- 3) tagama hädaolukorra ja avariiprotseduuride asjakohasuse mõne järgmise meetme abil:
  - a) spetsiaalsed katselennud;
  - b) simulatsioonid, tingimusel et simulatsioonivahendite esinduslikkus vastab sihtotstarbele;
- 4) töötama välja käitamiseks sobiva tõhusa avariiolukordade lahendamise plaani, mis hõlmab vähemalt järgmist:
  - a) avariiolukorra võimaliku eskaleeruva mõju piiramise kava;
  - b) asjaomaste asutuste ja organisatsioonide teavitamise tingimused;
  - c) avariiolukorra kindlakstegemise kriteeriumid;
  - d) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisega seotud ülesannete eest vastutava(te) kaugpiloodi(te) ja muu(de) personali kohustuste selge piiritlemine;
- 5) tagama, et mis tahes väljastpoolt tellitavate lennu ohutuse tagamiseks vajalike teenuste toimivustase on kavandatava käitamise jaoks piisav;
- 6) määrama vajaduse korral kindlaks ülesannete ja kohustuste jaotuse käitaja ning välis(t)e teenuseosutaja(te) vahel;
- 7) kui mehitamata õhusõiduki süsteemile on paigaldatud geopiirangute jälgimise funktsioon, laadima sellesse üles ajakohastatud teabe, kui seda nõuab kavandatud käitamiskoha puhul mehitamata õhusõiduki süsteemi geograafiline piirkond;
- 8) tagama, et enne käitamise alustamist oleks kehtestatud kontrollitav maapinna-ala, see oleks tõhus ja vastaks punktis UAS.STS-01.020(1)(C)(i)(C) määratletud minimaalsele vahemaale ning et vajaduse korral oleks see kooskõlastatud asjaomaste asutustega;
- 9) tagama, et enne käitamise alustamist kõik kontrollitaval maapinna-alal viibivad isikud:
  - a) oleksid teavitatud käitamise riskidest;

- b) oleksid kas teavitatud mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt nende kaitseks kehtestatud ohutusabinõudest ja -meetmetest või läbinud sellekohase koolituse ning
  - c) oleksid sõnaselgelt nõustunud käitamises osalema;
- 10) tagama, et:
- a) mehitamata õhusõiduki süsteemile oleks(id) lisatud asjakohane/-kohased ELi vastavusdeklaratsioon(id), sealhulgas viide C5-klassile või viide C3-klassile ja tarvikukomplektile ning
  - b) mehitamata õhusõidukile või ja tarvikukomplektile oleks kinnitatud C5-klassi identifitseerimismärgistus.

UAS.STS-01.040 Kaugpiloodi kohustused

Lisaks punktis UAS.SPEC.060 määratletud kohustustele peab kaugpiloot tegema järgmist:

- 1) kontrollima enne mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise alustamist, kas mehitamata õhusõiduki lennu lõpetamise vahendid on töökorras, ning kas otsene kaugidentimine on aktiveeritud ja ajakohastatud;
- 2) lennu ajal:
  - a) hoidma mehitamata õhusõidukit VLOS-režiimil ning säilitama põhjaliku ülevaate mehitamata õhusõidukit ümbritsevast õhuruumist, et vältida mehitatud õhusõidukitega kokkupõrke ohtu. Kui käitamine ohustab teisi õhusõidukeid, inimesi, loomi, keskkonda või vara, peab kaugpiloot lennu lõpetama;
  - b) alapunkti b kohaldamisel võib teda abistada mehitamata õhusõiduki vaatleja. Sel juhul tuleb kaugpiloodi ja mehitamata õhusõiduki vaatleja vahel luua selge ja tõhus side;
  - c) suutma säilitada mehitamata õhusõiduki üle kontrolli, välja arvatud juhtimis- ja kontrollisüsteemi (C2) ühenduse kao korral;
  - d) käitama korraga vaid üht mehitamata õhusõidukit;
  - e) mitte käitama mehitamata õhusõidukit liikuvast sõidukist;
  - f) mitte andma kontrolli mehitamata õhusõiduki üle teisele juhtimisüksusele;
  - g) sooritama mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt ebatavalisteks olukordadeks kindlaks määratud hädaolukorra protseduurid, sealhulgas juhul, kui kaugpiloodil on teavet, et mehitamata õhusõiduk võib ületada lennu geograafilisi piire, ning
  - h) sooritama mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt avariiolekordadeks kindlaks määratud avariiprotseduurid, sealhulgas käivitama lennu lõpetamise vahendid, kui kaugpiloodil on teavet, et mehitamata õhusõiduk võib ületada käitamismahu piire.

A LIIDE: KAUGPILOODI TEOREETILISED TEADMISED JA STS-01-ALAMKATEGOORIA PRAKTILISTE OSKUSTE EKSA

1) Teooriaeksam

- a) Punkti UAS.STS-01.020 alapunkti 2 alapunktis b osutatud eksam koosneb vähemalt 40 valikvastustega küsimusest, mille eesmärk on hinnata kaugpiloodi teadmisi riski tehnilise ja käitamisalase maandamise kohta ning mis on asjakohaselt jaotatud järgmiste teemade vahel:
  - i) lennundusalased õigusaktid;
  - ii) inimvõimete piirid;
  - iii) käitamisprotseduurid;
  - iv) maapealse riski tehniline ja käitamisalane maandamine;
  - v) üldteadmised mehitamata õhusõidukite süsteemide kohta;
  - vi) meteoroloogia;
  - vii) mehitamata õhusõiduki süsteemi tehnilised võimalused; ning
  - viii) õhus esineva riski tehniline ja käitamisalane maandamine.
- b) Kui kaugpiloodiõpilasel juba on punkti UAS.OPEN.030 alapunktis 2 osutatud kaugpiloodi pädevustunnistus, peab eksam koosnema vähemalt 30 valikvastustega küsimusest, mis on asjakohaselt jaotatud punkti 1 alapunkti a alapunktides i-v nimetatud teemade vahel.
- c) Teooriaeksami sooritamiseks peab kaugpiloodiõpilane koguma vähemalt 75 % võimalikust punktisummast.

2) Praktiliste oskuste koolitus ja hindamine

Kõigi standardstsenaariumide alusel käitamise praktiliste oskuste koolitus ja hindamine peab hõlmama vähemalt tabelis 1 kindlaks määratud teemasid ja valdkondi.

Tabel 1.

Praktiliste oskuste koolituse ja hindamisega hõlmatud teemad ja valdkonnad

Teema	Käsitletavat valdkonnad
a) Lennueelsed toimingud	<p>i) Käitamise kavandamine, õhuruumiga seotud kaalutlused ja tegevuskoha riskihindamine. Lisatakse järgmised punktid:</p> <ul style="list-style-type: none"> A) selgitage välja kavandatud käitamise eesmärgid; B) veenduge, et kindlaksmääratud käitamismaht ja asjakohased puhvrid (nt maapealne riskipuhver) oleksid kavandatud käitamise jaoks sobivad; C) tuvastage takistused käitamismahus, mis võiksid kavandatud käitamist takistada; D) selgitage välja, kas tuule kiirust ja/või suunda võivad mõjutada topograafia või käitamismahus asuvad takistused; E) valige välja asjakohased andmed õhuruumiteabe kohta (sealhulgas mehitamata õhusõiduki süsteemi geograafiliste piirkondade kohta), mis võivad kavandatud käitamisele mõju avaldada; F) veenduge, et mehitamata õhusõiduki süsteem on kavandatud käitamiseks sobiv; G) veenduge, et valitud last vastab käitamises kasutatavale mehitamata õhusõiduki süsteemile; H) rakendage meetmeid, mis on vajalikud kavandatud käitamise käitamismahu ja maapealse riskipuhvri suhtes kohaldatavate piirangute ja tingimuste järgimiseks vastavalt asjaomase stsenaariumi käitamise käsiraamatu protseduuridele; I) rakendage kontrollitavas õhuruumis käitamiseks vajalikke protseduure, sealhulgas lennujuhtimisega sidepidamise protokolle, ning vajaduse korral hankige luba ja suunised; J) veenduge, et kõik kavandatud käitamiseks vajalikud dokumendid oleksid käitamiskohas ning K) teavitage kõiki osalejaid kavandatud käitamisest. <p>ii) Mehitamata õhusõiduki süsteemi lennueelne ülevaatus ja seadistamine (sealhulgas lennurežiimid ja energiaallikaga seotud ohud). Lisatakse järgmised punktid:</p> <ul style="list-style-type: none"> A) hinda mehitamata õhusõiduki süsteemi üldist seisukorda; B) taga, et mehitamata õhusõiduki süsteemi kõik eemaldatavad osad oleksid nõuetekohaselt kinnitatud; C) veendu, et mehitamata õhusõiduki süsteemi tarkvarakonfiguratsioonid ühilduksid; D) kalibreeri mehitamata õhusõiduki süsteemi mõõteriistad; E) selgita välja kõik puudused, mis võivad kavandatud käitamist ohustada; F) veendu, et aku oleks kavandatud käitamiseks piisavalt laetud; G) veendu, et mehitamata õhusõiduki süsteemi lennu lõpetamise süsteem ja selle käivitussüsteem oleksid töökorras; H) kontrolli juhtimis- ja kontrollisüsteemi ühenduse nõuetekohast toimimist; I) aktiveeri geopiirangute jälgimise funktsioon (kui see on olemas) ja laadi sinna üles asjakohane teave ning J) seadista kõrguse ja kiiruse piiramise süsteemid (kui need on olemas). <p>iii) Teadmised hädaolukorras, sealhulgas mehitamata õhusõiduki süsteemiga seotud probleemide korral võetavatest põhimeetmetest või lennu ajal õhukokkupõrke ohu ilmnemisel.</p>

Teema	Käsitletavad valdkonnad
b) Lennuaegsed protseduurid	<p>i) Takistusteta väljavaate pidev tagamine ja mehitamata õhusõiduki pidev hoidmine visuaalse otsenähtavuse piires (VLOS), et see hõlmaks: olukorrateadlikkust käitamiskohast seoses käitamismahu ja muude õhuruumi kasutajatega, takistustega, maastikuga ja isikutega, kes ei osale kogu käitamise ajal.</p> <p>ii) Täpsete ja juhitud lennumanöövrite sooritamine eri kõrgustel ja vahemaadel, mis esindavad vastavat standardstsenaariumi (sealhulgas lend käsitsijuhtimis-/GNSSi abita või samaväärsel režiimil, kui see on olemas). Sooritatakse vähemalt järgmised manöövrid:</p> <p>A) ripplend (ainult tiivikõhusõidukite puhul);</p> <p>B) üleminek ripplennult edasiliikumisele (ainult tiivikõhusõidukite puhul);</p> <p>C) tõus ja laskumine horisontaallennul;</p> <p>D) pöörangud horisontaallennul;</p> <p>E) kiiruse reguleerimine horisontaallennul;</p> <p>F) mootori/jõuseadme rikkele järgnevad toimingud ning</p> <p>G) kõrvalepõikamine (manööverdamine) kokkupõrgete vältimiseks.</p> <p>iii) Mehitamata õhusõiduki süsteemi oleku ja kestvuspiirangute reaalses jälgimine. Lend ebatavalistes tingimustes:</p> <p>A) halda mehitamata õhusõiduki jõuseadme osalist või täielikku võimsuspuudujääki, tagades seejuures maa peal viibivate kolmandate isikute ohutuse;</p> <p>B) halda mehitamata õhusõiduki lennutrajektoori ebatavalistes olukordades;</p> <p>C) halda olukorda, milles mehitamata õhusõiduki positsioneerimiseadmed on kahjustatud;</p> <p>D) halda olukorda, milles kõrvaline isik satub käitamismahtu või kontrollitavale maapinna-alale, ning võta asjakohaseid meetmeid ohutuse säilitamiseks;</p> <p>E) reageeri olukordadele, milles mehitamata õhusõiduk tõenäoliselt ületab lennu geograafilise piiri (hädaolukorra protseduurid) ja käitamismahu (avariiprotseduurid), mis määrati kindlaks lennuks valmistumise ajal, ning võta asjakohaseid parandusmeetmeid;</p> <p>F) halda olukorda, milles õhusõiduk läheneb käitamismahule ning</p> <p>G) demonstreeri kontrolli taastamise meetodi kasutamist pärast juhtimis- ja kontrollisüsteemi ühenduse tahtlikku (simuleeritud) kadumist.</p>
c) Lennujärgsed toimingud	<p>i) Mehitamata õhusõiduki süsteemi väljalülitamine ja julgestamine.</p> <p>ii) Lennujärgne ülevaatus ning mehitamata õhusõiduki süsteemi (selle süsteemid, osad ja energiaallikad) üldseisundi ja meeskonna väsimusega seotud võimalike asjakohaste andmete salvestamine.</p> <p>iii) Käitamist käsitleva analüüsi läbiviimine.</p> <p>iv) Nende olukordade väljaselgitamine, milles oli vajalik lennuohutust mõjutavate juhtumite ettekanne, ja nõutud ettekande täitmine.</p>

II PEATÜKK

STS-02 – BVLOS koos õhuruumi vaatlejatega kontrollitava maapinna-ala kohal hõredalt asustatud piirkonnas

UAS.STS-02.010 Üldsätted

- 1) Lennu ajal võib mehitamata õhusõidukit käitada kuni 120 meetri kõrgusel maapinna kõige lähemast punktist. Vahemaade mõõtmisel võetakse arvesse maastiku geograafilisi omadusi, näiteks tasandikke, künkaid ja mägesid.
- 2) Kui mehitamata õhusõidukit lennatakse rohkem kui 105 meetri kõrgusest tehiskust takistusest horisontaalselt 50 meetri kaugusel, võib mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise maksimumkõrgust suurendada takistuse eest vastutava üksuse nõudel kuni 15 meetrini üle takistuse kõrguse.

- 3) Käitamismahu suurim kõrgus ei tohi ületada 30 meetrit punktides 1 ja 2 lubatud suurimast kõrgusest.
- 4) Lennu ajal ei tohi mehitamata õhusõidukiga vedada ohtlikke kaupu.

UAS.STS-02.020 Mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamine STS-02-alamkategorias

STS-02-alamkategorias käitatakse mehitamata õhusõidukite süsteeme:

- 1) vastavalt punkti UAS.STS-02.030 alapunktis 1 osutatud käitamiskäsiraamatule;
- 2) täielikult hõredalt asustatud alal asuva kontrollitava maapinna-ala kohal, mis hõlmab:
  - a) lennu geograafilist piirkonda,
  - b) varuala, mille välispiir(id) ulatub/ulatuvad vähemalt kümme meetrit üle lennu geograafilise piirkonna piiri(de);
  - c) maapealset riskipuhvrit, mis katab vahemaa, mis on vähemalt võrdne vahemaaga, mille mehitamata õhusõiduk kõige tõenäolisemalt läbib pärast mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja poolt tootja juhistes kindlaks määratud lennu lõpetamise vahendi aktiveerimist, võttes arvesse käitamistingimusi mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja poolt kindlaks määratud piirides;
- 3) piirkonnas, kus minimaalne nähtavus lennul on üle viie kilomeetri;
- 4) kaugpiloodi vaateväljas mehitamata õhusõiduki stardi ja maandumise ajal, välja arvatud juhul, kui maandumine on tingitud lennu lõpetamisest hädaolukorras;
- 5) kui käitamisel ei kasutata õhuruumi vaatlejat, mitte kaugemal kui üks kilomeeter kaugpiloodist, kusjuures kui kaugpiloot ei käita mehitamata õhusõidukit VLOS-režiimil, järgib õhusõiduk eelnevalt programmeeritud trajektoori;
- 6) kui käitamisel kasutatakse üht või mitut õhuruumi vaatlejat, peab käitamine vastama kõigile järgmistele tingimustele:
  - a) õhuruumi vaatleja(d) on paigutatud selliselt, et käitamismaht ja seda ümbritsev õhuruum on piisavalt kaetud, tagades punktis 3 osutatud minimaalse nähtavuse lennul;
  - b) mehitamata õhusõidukit ei käitata kaugpiloodist kaugemal kui kaks kilomeetrit;
  - c) mehitamata õhusõidukit ei käitata sellele lähimast õhuruumi vaatlejast kaugemal kui üks kilomeeter;
  - d) õhuruumi vaatleja ja kaugpiloodi vaheline vahemaa ei ületa üht kilomeetrit;
  - e) kaugpiloodi ja õhuruumi vaatleja(te) vaheliseks sidepidamiseks on olemas töökindlad ja tõhusad sidevahendid;
- 7) kaugpiloodi poolt, kellel on:
  - a) pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse väljaantud kaugpiloodi teoreetiliste teadmiste tunnustus käitamiseks standardstsenaariumide alusel;
  - b) käesoleva peatüki A liite kohane STS-02-alamkategoria praktiliste oskuste koolituse läbimise tunnustus, mille on välja andnud:
    - A) üksus, mis on kinnitanud vastavust 3. liite nõuetele ja mida tunnustab liikmesriigi pädev asutus; või
    - B) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja, kes on registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele kinnitanud vastavust STS-02-alamkategoriale ja kinnitanud vastavust 3. liite nõuetele;
- 8) mehitamata õhusõidukiga, mis vastab kõigile järgmistele tingimustele:
  - a) on kannab C6-klassi märgistust ja vastab asjakohastele nõuetele, mis on kindlaks määratud delegeeritud määruse (EL) 2019/945 lisa 17. osas;
  - b) seda käitatakse aktiivse süsteemiga, et mehitamata õhusõiduk ei rikuks lennu geograafilisi piire;
  - c) seda käitatakse aktiivse ja ajakohastatud otsese kaugidentimise süsteemi abil.

- 9) Kaugpiloot saab standardstsenaariumide alusel käitamiseks vajalike teoreetiliste teadmiste tunnistuse pärast seda, kui:
  - a) ta on läbinud veebipõhise koolituse ja sooritanud veebipõhise teooriaeksami vastavalt punkti UAS.OPEN.020 alapunkti 4 alapunktile b; ning
  - b) ta on sooritanud käesoleva peatüki A liite kohase täiendava teooriaeksami, mille on korraldanud liikmesriigi pädev asutus või selle poolt määratud üksus.
- 10) Kõnealune tunnistus kehtib viis aastat. Uuendamiseks tunnistuse kehtivusajal tuleb täita üks järgmistest tingimustest:
  - a) tõendada pädevust vastavalt punktile 9;
  - b) läbida pädeva asutuse või selle poolt määratud üksuse korraldatud täiendkoolitus, kus käsitletakse punktis 9 määratletud teoreetilisi teadmisi.
- 11) Tunnistuse pikendamiseks selle kehtivuse lõppemise korral peab kaugpiloot täitma alapunkti 9 nõuded.

UAS.STS-02.030 Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kohustused

Lisaks punktis UAS.SPEC.050 määratletud kohustustele peab mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja tegema järgmist:

- 1) koostama käitamise käsiraamatu, mis sisaldab 5. liites määratletud elemente;
- 2) kindlaks määrama kavandatud käitamise mahu ja maapealse riskipuhvri, sealhulgas kontrollitava maapinna-ala, mis hõlmab nii mahu kui ka puhvri projektsiooni maapinnale;
- 3) tagama hädaolukorra ja avariiprotseduuride asjakohasuse mõne järgmise meetme abil:
  - a) spetsiaalsed katselennud;
  - b) simulatsioonid, tingimusel et simulatsioonivahendite esinduslikkus vastab sihtotstarbele;
- 4) töötama välja käitamiseks sobiva tõhusa hädaolukordade lahendamise plaani, mis hõlmab vähemalt järgmist:
  - a) hädaolukorra võimaliku eskaleeruva mõju piiramise kava;
  - b) asjaomaste asutuste ja organisatsioonide teavitamise tingimused;
  - c) hädaolukorra kindlakstegemise kriteeriumid;
  - d) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisega seotud ülesannete eest vastutava(te) kaugpiloodi(te) ja muude töötajate kohustuste selge piiritlemine;
- 5) tagama, et mis tahes väljastpoolt tellitavate lennu ohutuse tagamiseks vajalike teenuste toimivustase on kavandatava käitamise jaoks piisav;
- 6) määrama vajaduse korral kindlaks ülesannete ja kohustuste jaotuse käitaja ning välis(t)e teenuseosutaja(te) vahel;
- 7) kui mehitamata õhusõiduki süsteemile on paigaldatud geopiirangute jälgimise funktsioon, laadima sellesse üles ajakohastatud teabe, kui seda nõuab kavandatud käitamiskoha puhul mehitamata õhusõiduki süsteemi geograafiline piirkond;
- 8) tagama, et enne käitamise alustamist oleksid võetud kõik asjakohased meetmed, millega vähendatakse ohtu, mis tuleneb kõrvaliste isikute sisenemisest kontrollitavale maapinna-alale, võttes arvesse punktis UAS.STS-02.020(2) määratletud minimaalset vahemaad, ning et asjaomane käitamine oleks vajaduse korral kooskõlastatud asjaomaste asutustega;
- 9) tagama, et enne käitamise alustamist kõik kontrollitaval maapinna-alal viibivad isikud:
  - a) oleksid teavitatud käitamise riskidest;
  - b) oleksid kas teavitatud või vajaduse korral koolitatud mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt nende kaitseks kehtestatud ohutusabinõudest ja -meetmetest ning
  - c) oleksid selgesõnaliselt nõustunud käitamises osalema;
- 10) kui kasutatakse õhuruumi vaatlejaid, enne käitamise alustamist:
  - a) tagama õhuruumi vaatlejate õige paigutuse ja arvu kavandatud lennutrajektoril;
  - b) kontrollima järgmist:
    - i) kas õhuruumi vaatleja vaateväli ja kavandatud kaugus on käitamiskäsiraamatus määratletud vastuvõetavates piirides;
    - ii) iga õhuruumi vaatleja puhul võimalike maastikutakistuste puudumist;
    - iii) kas kogu kontrollitav maa-ala on õhuruumivaatlejate vahel täielikult ära jaotatud;

- iv) kas side iga õhuruumi vaatlejaga on sisse seatud ja tõhus;
  - v) kui õhuruumi vaatlejad kasutavad mehitamata õhusõiduki asukoha kindlaksmääramiseks vahendeid, siis kas need toimivad ja on tõhusad;
  - c) tagama, et õhuruumi vaatlejaid on teavitatud mehitamata õhusõiduki kavandatud lennutrajektoorist ja sellega seotud ajakavast;
- 11) tagab, et:
- a) mehitamata õhusõiduki süsteemile oleks lisatud asjakohane ELi vastavusdeklaratsioon, sealhulgas viide C6-klassile;
  - b) mehitamata õhusõidukile oleks kinnitatud C6-klassi identifitseerimismärgistus.

UAS.STS-02.040 Kaugpiloodi kohustused

Lisaks punktis UAS.SPEC.060 määratletud kohustustele peab kaugpiloot tegema järgmist:

- 1) enne mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamise alustamist:
  - a) selleks et hoida mehitamata õhusõiduk lennu geograafilistes piirides, määrama kindlaks selle programmeeritava lennumahu;
  - b) kontrollima, kas mehitamata õhusõiduki lennu lõpetamise vahendid ja programmeeritava käitamismahu funktsioon on töökorras ning kontrollima, kas otsene kaugidentimine on aktiveeritud ja ajakohastatud;
- 2) lennu ajal:
  - a) kui teda ei toeta õhuruumi vaatlejad, säilitama põhjaliku ülevaate mehitamata õhusõidukit ümbritsevast õhuruumist, et vältida mehitatud õhusõidukitega kokkupõrke ohtu. Kui käitamine ohustab teisi õhusõidukeid, inimesi, loomi, keskkonda või vara, peab kaugpiloot lennu lõpetama;
  - b) suutma säilitada mehitamata õhusõiduki üle kontrolli, välja arvatud juhtimis- ja kontrollisüsteemi (C2) ühenduse kao korral;
  - c) käitama korraga vaid üht mehitamata õhusõidukit;
  - d) mitte käitama mehitamata õhusõidukit liikuvast sõidukist;
  - e) mitte andma mehitamata õhusõiduki üle kontrolli teisele juhtimisüksusele;
  - f) teavitama õigeaegselt õhuruumi vaatlejat/vaatlejaid, kui ta/nad on olemas, mehitamata õhusõiduki kõikidest kõrvalekalletest kavandatud lennutrajektoorist ja sellega seotud ajakavast;
  - g) sooritama mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt ebatavalisteks olukordadeks kindlaks määratud hädaolukorra protseduurid, sealhulgas juhul, kui kaugpiloodil on teavet, et mehitamata õhusõiduk võib ületada lennu geograafilisi piire;
  - h) sooritama mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja poolt hädaolukordadeks kindlaks määratud avariiprotseduurid, sealhulgas käivitama lennu lõpetamise vahendid, kui kaugpiloodil on teavet, et mehitamata õhusõiduk võib ületada käitamismahu piire.

UAS.STS-02.050 Õhuruumi vaatleja kohustused

Õhuruumi vaatleja peab:

- 1) säilitama põhjaliku ülevaate mehitamata õhusõidukit ümbritsevast õhuruumist, et avastada mehitatud õhusõidukitega kokkupõrke oht;
- 2) säilitama ülevaate mehitamata õhusõiduki asukohast õhuruumi otsese jälgimise või elektroonilistelt vahenditelt saadud abi kaudu;
- 3) hoiatama kaugpilooti ohu avastamise korral ja aitama vältida või minimeerida võimalikku negatiivset mõju.

A LIIDE: KAUGPILOODI TEOREETILISED TEADMISED JA STS-02-ALAMKATEGOORIA PRAKTILISED OSKUSED

1. Teooriaeksam

Eksam korraldatakse vastavalt I peatüki A liite punktile 1.

2. Praktiliste oskuste koolitus ja hindamine

Lisaks I peatüki A liite punktis A.2 määratletud valdkondadele käsitletakse järgmisi valdkondi.

Tabel 1.

STS-02-alamkategoria praktiliste oskuste koolituse ja hindamisega hõlmatud lisateemad ja valdkonnad

Teema	Käsitletavat valdkonnad
a) BVLOS-režiimil käitamine STS-02-alamkategorias	i) Lennueelsed toimingud – käitamine kavandamine, õhuruumiga seotud kaalutlused ja tegevuskoha riskihindamine. Lisatakse järgmised punktid: A) õhuruumi vaatlemine; B) toimingud õhuruumi vaatlejatega: õhuruumi vaatlejate asjakohane paigutus ning konfliktide vältimise süsteem, mis hõlmab sõnavara, kooskõlastamist ja sidevahendeid; ii) I peatüki A liite punkti 2 alapunkti b alapunktis ii määratletud lennuageid protseduure kasutatakse nii VLOS- kui ka BVLOS-režiimis.

2. Liide:

Käitamisteatis**Käitamisteatis**

Andmekaitse: Käesolevas teatises sisalduvate isikuandmete töötlemisel lähtub pädev asutus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrusest (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus). Andmeid töödeldakse järelevalvetoimingute tegemise, haldamise ja nendega seotud järelemeetmete võtmise eesmärgil komisjoni rakendusmääruse (EL) 2019/947 kohaselt.

Kui soovite oma isikuandmete töötlemise kohta lisateavet või soovite kasutada oma õigusi (nt tutvuda ebatäpsete või mittetäielike andmetega või neid parandada), pöörduge palun pädeva asutuse kontaktpunkti poole.

Taotlejal on õigus esitada igal ajal kaebus isikuandmete töötlemise kohta riiklikule andmekaitse järelevalveasutusele.

Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja registreerimisnumber	
---	--

Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja nimi	
---	--

Mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja	
---------------------------------------	--

Mehitamata õhusõiduki süsteemi mudel	
--------------------------------------	--

Mehitamata õhusõiduki süsteemi seerianumber	
---	--

Käesolevaga kinnitan/kinnitame järgmist:

- Ma järgin kõiki rakendusmääruse (EL) 2019/947 kohaldatavaid sätteid ja STS.x standardit ning
- kui see on liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt nõutav, kohaldatakse kõikide teatise kohaselt tehtud lendude puhul asjakohast kindlustuskaitset.

Kuupäev		Allkiri või muu kinnitus	
---------	--	--------------------------	--

*3. Liide:***Lisanõuded pädeva asutuse tunnustatud üksustele ja mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajatele, kes korraldavad standardstsenaariumiga hõlmatud käitamisel kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist**

Üksus, mis soovib saada pädeva asutuse tunnustust kaugpilootide praktilise koolituse ja hindamise läbiviimiseks standardstsenaariumi alusel, esitab pädevale asutusele kinnituse järgmiste nõuete täitmise kohta, kasutades 6. liites esitatud deklaratsiooni vormi.

Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja, kes kavatseb läbi viia kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist standardstsenaariumi alusel, esitab pädevale asutusele lisaks kõnealust standardstsenaariumi käsitlevale käitamiseteatisele deklaratsiooni järgmiste nõuete täitmise kohta, kasutades 4. liites esitatud deklaratsiooni vormi.

Kui pädev asutus või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kavatseb kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist standardstsenaariumi alusel läbi viia muus liikmesriigis kui registreerimisliikmesriik, esitatakse 4. liites esitatud deklaratsiooni vormi koopia selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus koolitust läbi viiakse.

Kui pädeva asutuse tunnustatud üksus kavatseb kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist standardstsenaariumi alusel läbi viia muus liikmesriigis kui tunnustamisliikmesriik, esitatakse tunnustamist käsitlev tõend selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus koolitus läbi viiakse.

- 1) Selleks et hindamine oleks sõltumatu, tagab pädeva asutuse tunnustatud üksus või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja koolitustegevuse ja mis tahes muu käitamisetegevuse selge eraldamise.
- 2) Pädeva asutuse tunnustatud üksus või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja peab olema võimeline nõuetekohaselt läbi viima kogu ülesande täitmisega seotud tehnilist ja haldustegevust, sealhulgas tagama piisava hulga töötajate olemasolu ning ülesande täitmiseks sobilike rajatiste ja seadmete kasutamise.
- 3) Pädeva asutuse tunnustatud üksusel või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitajal on vastutav juht, kes vastutab selle eest, et kõiki ülesandeid täidetak kooskõlas punktis 8 määratletud teabe ja menetlustega.
- 4) Praktiliste oskuste koolituse ja praktiliste oskuste hindamise eest vastutavad töötajad:
  - a) on pädevad neid ülesandeid täitma;
  - b) on erapooletud ega osale hindamistes, kui nad tunnevad, et see võib mõjutada nende objektiivsust;
  - c) neil on põhjalikud teoreetilised teadmised ja praktiliste oskuste koolituskogemus ning rahuldavad teadmised oma praktiliste oskuste hindamisega seotud ülesannete täitmiseks vajalike nõuete kohta, samuti piisavalt kogemusi selliste protsessidega;
  - d) oskavad hallata deklaratsioone, andmeid ja aruandeid, mis tõendavad, et asjaomaseid praktilisi oskusi on hinnatud, ning teha nendest praktiliste oskuste hindamistest järeldusi ja nad ei
  - e) avalda käitajalt või kaugpiloodilt saadud teavet ühelegi muule isikule peale pädeva asutuse, juhul kui esitatakse asjakohane taotlus.
- 5) Koolitus ja hindamine hõlmavad praktilisi oskusi, mis vastavad standardstsenaariumile, mille kohta deklaratsioon esitatakse, ning mis on esitatud asjakohase peatüki A liites.
- 6) Praktiliste oskuste koolitus ja hindamine toimub kohas/kohtades, mille keskkond esindab standardstsenaariumi tingimusi.
- 7) Praktiliste oskuste hindamine koosneb kaugpiloodiõpilase pidevast hindamisest.
- 8) Pädeva asutuse tunnustatud üksus või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja koostab pärast praktiliste oskuste hindamise lõppu hindamisaruande, mis
  - a) sisaldab vähemalt järgmist:
    - i) kaugpiloodiõpilase isikuandmed;

- ii) praktiliste oskuste hindamise eest vastutava isiku andmed;
  - iii) selle standardstsenaariumi andmed, mille alusel praktiliste oskuste hindamine läbi viidi;
  - iv) soorituse hinne kaugpiloodiõpilase iga toiminguga eest;
  - v) üldine hinnang kaugpiloodiõpilase pädevusele praktiliste oskuste seisukohast ning
  - vi) praktiliste oskuste hindamise tagasiside, milles antakse vajaduse korral juhiseid täiendamist vajavate valdkondade kohta;
- b) selle valmimisel nõuetekohaselt allkirjastatakse ja varustatakse kuupäevaga praktiliste oskuste hindamise eest vastutava isiku poolt ning
- c) registreeritakse ja tehakse pädevale asutusele taotluse korral kontrollimiseks kättesaadavaks.
- 9) Kui hindamisaruandes järeldatakse, et kaugpiloodiõpilane on praktilised oskused omandanud rahuldaval tasemel, annab pädeva asutuse tunnustatud üksus või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja kaugpiloodiõpilasele standardstsenaariumi kohaste praktiliste oskuste koolituse läbimise tunnistuse.
- 10) Punkti 9 kohase koolituse läbimise tunnistuse väljastamisest teatatakse selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus praktiliste oskuste alane koolitus ja hindamine läbi viiakse, sealhulgas esitatakse kaugpiloodiõpilase isikuandmed, läbitud standardstsenaarium, väljaandmise kuupäev ja liikmesriigi pädeva asutuse poolt tunnustatud üksuse või tunnistuse väljastanud mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja andmed.
- 11) Pädeva asutuse tunnustatud üksus või mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja lisab 5. liite kohaselt koostatud käitamiskäsiraamatusse eraldi osa, mis hõlmab koolituselemente, sealhulgas järgmist:
- a) praktiliste oskuste alast koolitust ja hindamist läbi viivad määratud töötajad, sealhulgas:
    - i) asjaomaste töötajate pädevuse kirjeldus;
    - ii) töötajate kohustused ja vastutus; ning
    - iii) organisatsiooni skeem, millel on näidatud sellega seotud vastutusahelad;
  - b) praktiliste oskuste koolituseks ja hindamiseks kasutatavad protseduurid ja protsessid, sealhulgas õppekava, mis hõlmab praktilisi oskusi, mis vastavad standardstsenaariumile, mille kohta deklaratsioon esitatakse, ning mis on esitatud asjakohase peatüki A liites;
  - c) praktiliste oskuste koolituseks ja hindamiseks kasutatud mehitamata õhusõiduki süsteemi ning muude seadmete, tööriistade ja keskkonna kirjeldus ning
  - d) hindamisaruande vorm.
-

4. Liide:

Deklaratsioon mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajatele, kes kavatsevad korraldada kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist STS-x-standardi kohaselt

STS-x	
	Deklaratsioon mehitamata õhusõidukite süsteemide käitajatele, kes kavatsevad korraldada kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist
<p>Andmekaitse: Käesolevas teatises sisalduvate isikuandmete töötlemisel lähtub pädev asutus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrusest (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus). Andmeid töödeldakse järelevalvetoimingute tegemise, haldamise ja nendega seotud järelemeetmete võtmise eesmärgil komisjoni määruse (EL) 2019/947 kohaselt.</p> <p>Kui soovite oma isikuandmete töötlemise kohta lisateavet või soovite kasutada oma õigusi (nt tutvuda ebatäpsete või mittetäielike andmetega või neid parandada), pöörduge palun pädeva asutuse kontaktpunkti poole.</p> <p>Taotlejal on õigus esitada igal ajal kaebus isikuandmete töötlemise kohta riiklikule andmekaitse järelevalveasutusele.</p>	
Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja registreerimisnumber	
Mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja nimi	
<p>Käesolevaga kinnitan/kinnitame järgmist:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Olen esitanud STS-x-kategooria käitamisdeklaratsiooni; — Vastan määruse (EL) 2019/947 lisa 3. liites sätestatud nõuetele ning — mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisel STS.x-kategooria koolitustegevuse raames järgin rakendusmääruse (EL) 2019/947 kõiki kohaldatavaid sätteid, sealhulgas STS.x-kategooria käitamise nõudeid. 	
Kuupäev	Allkiri või muu kinnitus

5. Liide:

Käitamise käsiraamat standardstsenaariumi korral

Liites 1 määratletud standardstsenaariumi käitamiskäsiraamat sisaldab vähemalt järgmist:

- 1) kinnitus selle kohta, et käitamiskäsiraamat vastab käesoleva määruse asjakohastele nõuetele ja teatisele ning sisaldab juhiseid, mida lennutegevuses osalevad töötajad peavad järgima;
- 2) vastutava juhi või füüsilise isiku puhul mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja heakskiitu kinnitav allkiri;
- 3) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja organisatsiooni üldkirjeldus;
- 4) käitamise mõiste kirjeldus, sealhulgas vähemalt:
  - a) mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamisega seotud toimingute laad ja kirjeldus ning sellega seotud kindlaks tehtud ohud;
  - b) kavandatud käitamise tegevuskeskkond ja geograafiline piirkond, sealhulgas:
    - i) ülelennuala omadused: rahvastikutihedus, topograafia, takistused jne;
    - ii) kasutatava õhuruumi omadused;
    - iii) keskkonnatingimused, sealhulgas vähemalt ilm ja elektromagnetiline keskkond;
    - iv) maapealseid ja õhuga seotud ohte maandavate käitamismahu ja riskipuhvrite määramine;
  - c) kasutatud tehnilised vahendid ja nende põhiomadused, toimivus ja piirangud, sealhulgas mehitamata õhusõidukite süsteemid, nende käitamist toetavad välissüsteemid, rajatised jne;
  - d) käitamiseks vajalik personal, sealhulgas meeskonna koosseis, ülesanded ja kohustused, valikukriteeriumid, algkoolitus ning hiljutise kogemusega seotud nõuded ja/või korduvkoolitus;
- 5) mehitamata õhusõiduki süsteemi ohutuna hoidmiseks nõutavad tootja juhised, mis vajaduse korral hõlmab mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja juhiseid ja -nõudeid;
- 6) käitamisprotseduurid, mis põhinevad mehitamata õhusõiduki süsteemi tootja antud juhistel ja hõlmavad järgmist:
  - a) inimlike vigade minimeerimiseks võetakse arvesse järgmist:
    - i) ülesannete selge jaotus ja määramine; ning
    - ii) asutusesisene kontrollnimekiri, et kontrollida, kas töötajad täidavad neile määratud ülesandeid nõuetekohaselt;
  - b) võetakse arvesse mehitamata õhusõidukite süsteemi käitamist toetavate välissüsteemide seisundi halvenemist;
  - c) tavaprotseduurid, sealhulgas vähemalt:
    - i) lennueelsed ettevalmistused ja kontrollnimekirjad, mis hõlmavad järgmist:
      - A) käitamismahu ja sellega seotud puhvrite (maapealne riskipuhver ja vajaduse korral õhuga seotud riskipuhver) hindamine, sealhulgas maastik ja võimalikud takistused ning takistused, mis võivad vähendada mehitamata õhusõiduki vaateväljas hoidmise või õhuruumist ülevaate säilitamise võimet, võimalik ülelend kõrvalistest isikutest ja võimalik ülelend elutähtsast taristust;
      - B) ümbritseva keskkonna ja õhuruumi hindamine, sealhulgas mehitamata õhusõidukite süsteemi geograafiliste piirkondade läheduse ja teiste õhuruumikasutajate võimaliku tegevuse hindamine;
      - C) mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamiseks sobivad keskkonnatingimused;
      - D) selliste töötajate minimaalne arv ja kohustused, kes vastutavad mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisega seotud ülesannete eest ja kelle kohustuste hulka käitamine kuulub;
      - E) mehitamata õhusõidukite süsteemide käitamisega seotud ülesannete eest vastutava(te) kaugpiloodi(te) ja muude töötajate ning vajaduse korral väliste osapoolte vahelise suhtluse kord;
      - F) kavandatud tegevuspiirkonna asjaomaste asutuste mis tahes erinõuete järgmine, sealhulgas julgestuse, eraelu puutumatuse, andme- ja keskkonnakaitsega ning raadiosagedusspektri kasutamise seotud nõuded;

- G) kehtestatud nõutavad riskivähendamismeetmed, et tagada ohutu käitamine; eelkõige kontrollitava maapinna-ala puhul:
- a) kontrollitava maapinna-ala kindlaks määramine ning
  - b) kontrolliala turvamine, et vältida kolmandate isikute sisenemist alale käitamise ajal, ning vajaduse korral kohalike ametiasutustega kooskõlastamise tagamine;
- H) protseduurid, millega kontrollitakse, kas mehitamata õhusõiduki süsteem on kavandatud käitamiseks sobivas seisukorras;
- ii) stardi- ja maandumisprotseduurid;
  - iii) lennuaegsed protseduurid, sealhulgas protseduurid, millega tagatakse, et mehitamata õhusõiduk jääks lennu geograafilistesse piiridesse;
  - iv) lennujärgsed protseduurid, sealhulgas kontrollid mehitamata õhusõiduki süsteemi seisundi kindlakstegemiseks;
  - v) protseduurid, mille abil kaugpilot ning mehitamata õhusõiduki süsteemi käitaja nõudmisel kas õhuruumi vaatleja(d) või mehitamata õhusõiduki vaatleja(d) avastab/avastavad võimalikul kokkupõrkekursil õhusõidukid;
- d) hädaolukorra protseduurid, sealhulgas vähemalt:
- i) ettenähtud „lennu geograafilistest piiridest“ väljuva mehitamata õhusõiduki üle kontrolli taastamine protseduurid;
  - ii) protseduurid, mida kohaldatakse selleks, et toime tulla kõrvaliste isikute sisenemisega kontrollitavale maa-alale;
  - iii) ebasoodsate käitamistingimustega toimetuleku protseduurid;
  - iv) käitamist toetavate välissüsteemide seisundi halvenemisega toimetuleku protseduurid;
  - v) õhuruumivaatlejate kasutamisel kasutatav sõnavara;
  - vi) teiste õhuruumikasutajatega kokkupõrke ohu vältimise protseduurid;
- e) hädaolukordadega toimetuleku protseduurid, sealhulgas vähemalt:
- i) protseduurid, mille eesmärk on vältida kolmandatele isikutele tekitatavat kahju või seda minimeerida;
  - ii) käitamismahu piiridest väljuva mehitamata õhusõiduki üle kontrolli taastamine protseduurid;
  - iii) hädaolukorras mehitamata õhusõiduki üle kontrolli taastamise protseduurid;
- f) punkti UAS.SPEC.050 alapunkti 1 alapunkti a alapunktis ii osutatud turvanõuded ja punktis iii osutatud ebaseadusliku sekkumise ja loata juurdepääsu vastased meetmed;
- g) punkti UAS.SPEC.050 alapunkti 1 alapunkti a alapunktis iv osutatud isikuandmete kaitse menetlused;
- h) punkti UAS.SPEC.050 alapunkti 1 alapunkti a alapunktis v osutatud häiringute ja keskkonnamõju minimeerimise suunised;
- i) lennuohutust mõjutavatest juhtumitest ette kandmise kord;
  - j) arvestuse pidamise kord; ning
- k) põhimõtted, millega määratakse kindlaks, kuidas kaugpilot/-piloodid ja mis tahes muud mehitamata õhusõidukite süsteemi käitamisega seotud ülesannete eest vastutavad töötajad saavad enne mis tahes käitamist deklareerida oma sobivust käitamiseks.
-

6. Liide:

Deklaratsioon pädeva asutuse poolt tunnustamist soovivale üksusele, kes kavatseb korraldada kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist STS-x-standardi kohaselt

STS-x			
		Deklaratsioon pädeva asutuse poolt tunnustamist soovivale üksusele, kes kavatseb korraldada kaugpilootide praktilist koolitust ja hindamist	
<p>Andmekaitse: Käesolevas teatises sisalduvate isikuandmete töötlemisel lähtub pädev asutus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrusest (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus). Andmeid töödeldakse järelevalvetoimingute tegemise, haldamise ja nendega seotud järelemeetmete võtmise eesmärgil määruse (EL) 2019/947 kohaselt.</p> <p>Kui soovite oma isikuandmete töötlemise kohta lisateavet või soovite kasutada oma õigusi (nt tutvuda ebatäpsete või mittetäielike andmetega või neid parandada), pöörduge palun pädeva asutuse kontaktpunkti poole.</p> <p>Taotlejal on õigus esitada igal ajal kaebus isikuandmete töötlemise kohta riiklikule andmekaitse järelevalveasutusele.</p>			
Organisatsiooni andmed			
Vastutava isiku ees- ja perekonnanimi, telefoninumber ja e-posti aadress			
<p>Käesolevaga kinnitan/kinnitame järgmist:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Vastan määruse (EL) 2019/947 lisa 3. liites määratletud nõuetele; ning — mehitamata õhusõiduki süsteemi käitamisel STS.x-kategooria koolitustegevuse raames järgin määruse (EL) 2019/947 kõiki kohaldatavaid sätteid, sealhulgas STS.x-kategooria käitamise nõudeid. 			
Kuupäev		Allkiri või muu kinnitus	